

**Treoirínte le haghaidh Fhothoghchán na Dála
8 Iúil 2021
[Iarrthóirí agus Gníomhairí Toghcháin araon]**

**Coimisiún um Chaighdeán in Oifigí Poiblí
Standards in Public Office Commission**

**Arna bhfoilsíú ag an gCoimisiún um Chaighdeán in Oifigí Poiblí faoi alt 4 (6)
(a) den Acht Toghcháin, 1997, arna leasú**

An Coimisiún um Chaighdeán in Oifigí Poiblí
6 Ardán Phort an Iarla
Baile Átha Cliath 2
D02 W77
Teileafón: 01 6395666
Ríomhphost: info@sipo.ie
Láithreán Gréasáin: www.sipo.ie
Twitter: @SIPOCIreland

Meitheamh 2021

Clár Ábhar

DRÉACHT	Error! Bookmark not defined.
Brollach	4
Faisnéis úsáideach faoi shíntiúis	5
Dátaí ábhartha & teorainneacha caiteachais.....	6
Ceanglais maidir leis an imréiteach chánach	6
Caibidil 1: Iarrthóirí.....	7
1.1 Ceapachán gníomhaire toghcháin.....	8
1.2 Cuid de theorainn caiteachais iarrthóra a shannadh dá pháirtí polaitíochta	9
1.3 Síntiúis	10
1.4 Cuntas síntiúis polaitíochta a oscailt agus a chothabháil	15
1.5 Síntiúis toirmiscthe	16
1.6 Daoine a thabhaíonn caiteachas neamhúdaraithe	19
1.7 Na cáipéisí reachtúla atá riachtanach a sholáthar tar éis an toghcháin	19
1.8 Aisíocaíocht chostais toghcháin a éileamh	22
1.9 Cionta agus pionóis is infheidhme maidir le hiarrthóirí sa toghchán	23
Caibidil 2: Gníomhairí toghcháin na n-iarrthóirí	25
2.1 Ceapachán gníomhaire toghcháin.....	26
2.2 Príomhfheidhmeanna gníomhaire toghcháin.....	27
2.3 Teorainneacha caiteachais don toghchán.....	28
2.4 Cuid de theorainn caiteachais iarrthóra a shannadh dá pháirtí polaitíochta	29
2.5 Daoine a d'fhéadfadh an caiteachas neamhúdaraithe a thabhú	29
2.6 Tréimhse an toghcháin	31
2.7 Cad iad costais toghcháin?	31
2.8 Cad é nach ionann é agus caiteachais toghcháin?	33
2.9 Costais eile a thabhaítear chun iarrthóir a chumasú	36
2.10 Sonraisc a íoc le soláthraithe	36
2.11 Ráiteas faoi chaiteachais toghcháin a chur isteach.....	36
2.12 Cionta agus pionóis a bhaineann le gníomhairí toghcháin.....	38
Caibidil 3: Comhairle maidir le Cúrsaí Áirithe	40
3.1 Ócайдí Tiomsaithe Airgid	41
3.2 Fógraíocht ar fheithiclí	43
3.3 Feithiclí a úsáid saor in aisce	44
3.4 Úsáid foirne a n-íocatar a dtuarastal as cistí poiblí	44
3.5 Cuntasáíocht ar úsáid oifigí le linn thréimhse an toghcháin	45

3.6 Póstaer loite nó damáistithe	46
Aguisín 1: Sainmhínithe	47
Aguisín 2: Seicliosta.....	51
Aguisín 3: Sampla den tras-chanbhasáil.....	53

Brollach

1. Is é an Coimisiún um Chaighdeáin in Oifigí Poiblí a rinne na treoirlínte seo le haghaidh Fhothoghchán na Dála a fhoilsiú faoi alt 4 (6) (a) den Acht Toghcháin, 1997, arna leasú (an tAcht).
2. Clúdaíonn na Treoirlínte na riachtanais phríomhúla sa reachtaíocht thuas a bhaineann le:
  - nochtadh síntiús polaitíochta;
  - teorainneacha ar luach na síntiús ar féidir glacadh leo;
  - síntiúis toirmiscthe;
  - teorainneacha ar an gcaiteachas ar thoghcháin;
  - aisíocaíocht caitheachais toghcháin le hiarrthóirí cáilithe.
3. Bunaíodh an Coimisiún i mí na Nollag 2001 leis an Acht um Chaighdeáin in Oifigí Poiblí 2001. Ag seo a leanas, comhaltaí an Choimisiúin:
  - An tOnórách an Breitheamh Garrett Sheehan, Cathaoirleach an Choimisiúin;
  - An tUasal Seamus McCarthy, an tArd-Reachtaire Cuntas agus Ciste;
  - Peter Tyndall, an tOmbudsman;
  - An tUasal Peter Finnegan, Cléireach Dháil Éireann;
  - An tUasal Martin Groves, Cléireach Sheanad Éireann, agus
  - Geraldine Feeney, Uasal, iarbhalla de chuid Seanad Éireann.

Tá Rúnaíocht bhuan ag an gCoimisiún, atá suite ag 6 Ardán Earlsfort, Baile Átha Cliath 2.

Faisnéis úsáideach faoi shíntiúis

Cuntas síntiús polaitíochta	Nuair a fhaightear síntiús €100 , ní mór don iarrthóir cuntas síntiús polaitíochta a oscailt (sa chás nach bhfuil ceann oscailte aige cheana).
Síntiúis airgid	Is é €200 an síntiús airgid uasta ar féidir le hiarrthóir glacadh leis in aon bhliain féilire amháin ó dheontóir ar leith.
Deontóirí corporáideacha	Is é €200 an síntiús airgid uasta ar féidir le hiarrthóir glacadh leis in aon bhliain féilire amháin ó dheontóir corporáideach ar leith seachas amháin go bhfuil an deontóir corporáideach cláraithe i gClár na nDeontóirí Corparáideacha arna chothabháil ag an gCoimisiún agus go bhfuil ráiteas ceadaithe arna dhéanamh ag an deontóir corporáideach ag gabháil leis an síntiús. Ní mó r do pháirtí polaitíochta ar mian leis síntiús a thabhairt chun críocha polaitiúla os cionn €200 in aon bhliain féilire amháin clárú mar dheontóir corporáideach leis an gCoimisiún sula dtabharfaidh sé síntiús den sórt sin.
Deontóirí aonair	<ul style="list-style-type: none"> Caithfear gach síntiús a fhaigheann iarrthóir atá níos mó ná €600 a nochtadh ar an Ráiteas Síntiús.
Teorainneacha síntiús	<ul style="list-style-type: none"> Is é €1.000 an síntiús uasta ar féidir le hiarrthóir glacadh leis in aon bhliain ar leith ó dheontóir ar leith agus ó dheontóir corporáideach cláraithe araon.
Síntiúis iomadúla	Sa chás go dtugann deontóir síntiús le beirt fhaigteoirí níos mó (le baill iolracha den pháirtí céanna ní le ball páirtí amháin níos mó agus leis an bpáirtí é féin san áireamh), ar mó a luach comhiomlán ná €1,500 , éilítéar air/uirthi foirm shíntiúis a chur isteach don Choimisiún faoi alt 24(1)(a). Tá na teorainneacha síntiúis fós i bhfeidhm.
Síntiúis thoirmiscithe	<ul style="list-style-type: none"> Aon síntiús a sháraíonn na teorainneacha thuasluaite Ní féidir glacadh le síntiús gan ainm ar mó é ná €100 Ní féidir glacadh le síntiús ó thíortha eachtracha, ar luach ar bith, seachas ó shaoránach Éireannach ní ó ghnó a bhfuil oifig dá chuid á chothabháil aige ar oiléán na hÉireann as a ndéantar ceann amháin dá phríomhghníomhaíochtaí ar a laghad a threorú.

Dátaí ábhartha & teorainneacha caiteachais

16 Meitheamh 2021 – 8 Iúil 2021 (an lá sin san áireamh)	Tréimhse an Toghcháin
€37,650	Teorainn Caiteachais le haghaidh Dháilcheantar 4 shuiochán
22 Lúnasa 2021	Ní mór don ghníomhaire toghcháin éilimh ar chostais toghcháin a ioc, ó sholáthraithe, faoin dáta seo
2 Meán Fómhair 2021	An dáta faoinar gá gach Ráiteas faoi Chaiteachais Toghcháin a chur isteach chuig an gCoimisiún (baineann sé seo le hiarrthóirí ar éirigh leo agus nár éirigh leo araon).
2 Meán Fómhair 2021	Dáta nach mór d'iarrthóirí nár éirigh leo a ráitis síntiús, deimhniú um shíntiús airgid agus ráitis bhainc a chur ar fáil don Choimisiún.
31 Eanáir 2022	An dáta faoina gcaithfidh gach uile TD (i.e. iarrthóirí ar éirigh leo sa toghchán) a dtuairisceáin bhliantúla a chur isteach chuig an gCoimisiún, agus ráitis síntiús, deimhniú um shíntiús airgid, agus ráitis bhainc ina measc.
€8,700	Uasmhéid aisíocaíochta na gcostas toghcháin incheadaithe a fhéadfaidh iarrthóir cáilithe a éileamh.

Ceanglais maidir leis an imréiteach chánach

Ceanglófar ar iarrthóirí a éiríonn leo na míreanna seo a chur ar fáil:

Deimhniú Imréitigh Cánach* (nó Ráiteas larratais) arna eisiúint uair nach faide ná naoi mí roimh dháta an fhothoghcháin nó ina dhiaidh (i.e., an dáta a ndearbhaíonn an ceann comhairimh an duine a toghadh),

agus

Dearbhú Reachtúil, arna dhéanamh laistigh de aon mhí amháin roimh dháta an fhothoghcháin nó ina dhiaidh, agus luaite ann go bhfuil a ngnóthaí cánach in ord, chomh fada agus is eol dóibh, agus nach bhfuil aon rud a gcuirfeadh cosc ar Dheimhniú Imréitigh Cánach a eisiúint.

*Tabhair faoi deara: tá foirm iarratais shonrach ann nach mór a úsáid chun imréiteach cánach don Choimisiún. Déan cinnte le do thoil gur úsáideadh an fhoirm cheart ionas go n-eisíonn na Coimisinéirí loncaim an cead cuí duit.

Caibidil 1: larrthóirí

Ag seo a leanas na príomhcheisteanna ar chóir d'iarthóirí a bheith ar an eolas fúthu chun cinntiú go gcomhlíontar ceanglais na reachtaíochta.

- 1.1. Ceapachán gníomhaire toghcháin
- 1.2. Cionroinnt cuid de theorainn caiteachais iarrthóra lena pháirtí polaitíochta
- 1.3. Síntiúis
- 1.4. Cuntas síntiúis polaitíochta a oscailt agus a chothabháil
- 1.5. Síntiúis thoirmiscthe
- 1.6. Daoine a d'fhéadfadh an caiteachas neamhúdaraithe a thabhfú
- 1.7. Na cáipéisí reachtúla riachtanacha a sholáthar tar éis an toghcháin
- 1.8. Aisíocaíocht chostais toghcháin a éileamh
- 1.9. Cionta agus pionóis

1.1 Ceapachán gníomhaire toghcháin

1.1.1 Déanfaidh gach iarrthóir gníomhaire toghcháin a cheapadh [Alt 28 (2) (a)]. Is é an gníomhaire toghcháin, chun críocha an Acht seo, an duine a bheidh freagrach as cuntas a thabhairt maidir leis an gcaiteachas ar fheachtas an iarrthóra. Ní gá gurb é an gníomhaire toghcháin a cheaptar faoin Acht seo an duine céanna a bheidh i láthair thar ceann an iarrthóra chun vótáí a chomhaireamh agus a ghníomhaíonn thar ceann cheann freisin chun críocha sonracha eile atá leagtha amach san Acht Toghcháin, 1992.

1.1.2 Féadfaidh an t-iarrthóir gníomhú mar ghníomhaire toghcháin dó / di féin [Alt 28 (2)(b)].

Mura dtugann iarrthóir fógra don Cheann Comhairimh faoi cheapachán gníomhaire toghcháin faoin lá deiridh chun ainmniúcháin a fháil measfar go bhfuil sé / sí ag gníomhú mar ghníomhaire toghcháin dósan féin nó dise féin [Alt 28(3)(b)]. Ceanglófar ar iarrthóir a ghníomhaíonn mar ghníomhaire toghcháin dá chuid féin forálacha an Acht a bhaineann le gníomhairí toghcháin a chomhlíonadh freisin [Alt 28(2)(b)] (féach Caibidil 2).

1.1.3 B'fhearr gníomhaire toghcháin an iarrthóra a bheith ceaptha sula dtabhaítéar aon chostais toghcháin. Má thabhaítéar costais toghcháin sula gceaptar an gníomhaire fothoghcháin, caithfidh an t-iarrthóir sonraí faoi aon chostais den sórt sin a thabhairt don ghníomhaire toghcháin chomh maith leis na sonraisc / admhálacha ábhartha go léir [Alt 31(8)]. Is cion é d'iarrthóir mainneachtain an riachtanas seo a chomhlíonadh [Alt 31(8A)].

1.1.4 Ba cheart don iarrthóir breithniú cúramach a dhéanamh agus gníomhaire toghcháin á cheapadh aige nó aici. Ba chóir go mbeadh an gníomhaire toghcháin sásta cuntais a choinneáil. Caithfidh sé / sí taifid chearta a choinneáil ar gach idirbheart a bhaineann le caiteachas ar fheachtas toghcháin an iarrthóra agus admhálacha, sonraisc nó dearbháin a choinneáil lena n-iniúchadh, agus le taispeáint go poiblí, ag an gCoimisiún.

1.1.5 Caithfidh an t-iarrthóir ainm an ghníomhaire toghcháin agus seoladh oifig an ghníomhaire a chur in iúl i scríbhinn do Cheann Comhairimh an cheantair. Caithfear é sin a dhéanamh tráth nach déanaí ná an lá deireanach chun ainmniúcháin a fháil don toghchán, is é sin le rá 12 meán lae, Dé Déardaoin 24 Meitheamh 2021 [Alt 28(2)(a)].

Níl aon phoráil ar na páipéis ainmniúcháin don iarrthóir sonraí a thabhairt faoina ghníomhaire toghcháin. Tá foirm eisithe ag an gCoimisiún chuig na Cinn Chomhairimh, arbh fhéidir leis an iarrthóir í a úsáid chun sonraí a chur ar fáil faoina ghníomhaire toghcháin. Cuirfidh an Ceann Comhairimh ainm agus seoladh an ghníomhaire toghcháin a cheapfar in iúl don Choimisiún. Tá sé thar a bheith tábhachtach go gcinntíonn iarrthóirí gurb é an duine a ainmnítear é don Cheann Comhairimh an duine a bhfuil sé ar intinn acu a bheith mar ghníomhaire toghcháin aige (i.e. an duine a bheidh freagrach as cuntas a thabhairt ar an gcaiteachas ar fheachtas an iarrthóra). Ní ghlacfaidh an Coimisiún le ráiteas faoi chaiteachais toghcháin ach amháin ón duine a chuir an Ceann Comhairimh in iúl dó mar ghníomhaire toghcháin an iarrthóra.

1.1.6 Féadfaidh gníomhaire toghcháin iarrthóra daoine eile, an t-iarrthóir san áireamh, a údarú chun costais a thabhú nó íocaíochtaí a dhéanamh i dtaca le feachtas an

iarrthóra. Níl duine atá údaraithe ar an mbealach seo i dteideal speansais a thabhú nó íocaíochtaí a dhéanamh laistigh den teorainn airgeadais shonrach atá leagtha síos ag an ngníomhaire toghcháin [Alt 31(5)]. Is iad gníomhaire náisiúnta pháirtí polaitíochta an iarrthóra, gníomhaire toghcháin an iarrthóra nó duine atá údaraithe ag gníomhaire toghcháin an iarrthóra na daoine amháin ar féidir leo costais a thabhú nó íocaíochtaí a dhéanamh i dtaca le feachtas toghcháin an iarrthóra [Alt 31(4)]. Caithfidh an gníomhaire toghcháin cuntas a thabhairt ina dhiadh sin ar chostais nó íocaíochtaí den sórt sin.

1.1.7 Féadfaidh an t-iarrthóir, tráth ar bith, ceapachán gníomhaire toghcháin a chúlghairm (lena n-áirítear a cheapachán féin mar ghníomhaire toghcháin) [Alt 28(4)(b)]. Nuair a cúlghaireadh ceapachán gníomhaire toghcháin, is é an t-iarrthóir a chaithfidh ainm agus seoladh an ghníomhaire toghcháin nua a chur in iúl don Cheann Comhairimh [Alt 28(5)(a)] (lena n-áirítear sonraí an iarrthóra féin más rud é go bhfuil sé ar intinn aige / aici gníomhú mar ghníomhaire toghcháin dó féin nó di féin [Alt 28(6)(b)]).

Ansin caithfidh an Ceann Comhairimh an Coimisiún a chur ar an eolas i scríbhinn go bhfuiltear tar éis an ghníomhaire toghcháin a athrú, chomh maith lena chuid sonraí teagmhála.

Ní féidir leis an gCoimisiún glacadh le ráiteas faoi chaiteachais toghcháin (EES) más rud é nach ionann ainm an ghníomhaire toghcháin a chuir an Ceann Comhairimh in iúl dó agus hainm an ghníomhaire toghcháin ar an EES.

1.1.8 Is féidir leis an duine céanna gníomhú mar ghníomhaire toghcháin le níos mó ná aon iarrthóir amháin. Ina leithéid de chás, tá an gníomhaire toghcháin freagrach as gach iarrthóir ar bhonn ar leith. Caithfear a bheith an-chúramach lena chinntí go gcoinnítear taifid agus cuntais ar leith le haghaidh gach iarrthóir agus go bhfuil sé indéanta costais a chionroinnt idir na hiarrthóirí éagsúla nuair is gá é sin a dhéanamh. Ní mór Ráitis faoi Chaiteachais Toghcháin ar leith a chur isteach maidir le gach iarrthóir.

Is féidir le iarrthóirí neamhpháirtí dul ar aghaidh díreach go dtí mír 1.3

1.2 Cuid de theorainn caiteachais iarrthóra a shannadh dá pháirtí polaitíochta

1.2.1 Má tá iarrthóir ag dul i gcomórtas sa bhfothoghchán thar ceann páirtí polaitíochta, caithfidh sé / sí aontú leis an bpáirtí i scríbhinn ar mhéid theorainn chaiteachais an iarrthóra atá le sannadh don pháirtí ag an iarrthóir [Alt 32 (1)(b)(i)]. Ní cheanglaítear faoin dlí ar an iarrthóir aon chionroinnt a thabhairt don pháirtí. Más rud é, áfach, go ndéanann iarrthóir cionroinnt don pháirtí, laghdaítear theorainn chaiteachais ghníomhaire toghcháin an iarrthóra féin faoin méid sin. Féadfaidh gníomhaire náisiúnta pháirtí polaitíochta an iarrthóra costais a thabhú nó íocaíochtaí a dhéanamh as an méid a bheidh sannta ag an iarrthóir don pháirt thar ceann an iarrthóra agus ar fheachtas náisiúnta an pháirtí araon [Alt 32(1)(b)(ii)]. Ní féidir le caiteachas iomlán ar iarrthóir an theorainn caiteachais reachtúil don iarrthóir a shárú ar aon tslí [Alt 32(1)(a)].

Ag seo a leanas, sampla den chaoi a ríomhtar an theorainn chaiteachais tar éis don iarrthóir cionroinnt don pháirtí a shocrú:

Teorainn Caiteachais Reachtúil shuiochán)	€37,650	(Dáilcheantar 4
Méid atá leithdhálte don Pháirtí	€10,000	
An Méid Is Féidir Le Gníomhaire Toghcháin a Chaitheamh		€27,650

1.2.2 Ní luaitear san Acht cathain ba cheart an cionroinnt comhaontaithe idir an t-iarrthóir agus an páirtí polaitíochta a bheith déanta. Sa chaoi chéanna, ní choisctear leis an Acht ath-idirbheartaíocht a dhéanamh maidir leis an gcionroinnt chomhaontaithe. Molann an Coimisiún go láidir, áfach, gur cheart an cionroinnt comhaontaithe a bheith socraite sula dtabhaíonn gníomhaire toghcháin an iarrthóra nó gníomhaire náisiúnta an pháirtí aon chostais ar bith.

1.2.3 Foráiltear leis an Acht go gcaithfear an méid arna chionroinnt do pháirtí polaitíochta a bheith comhaontaithe i scríbhinn idir an t-iarrthóir agus an páirtí polaitíochta [Alt 32(1)(b)(i)]. Ba cheart, dá bhrí sin, go luafaí go soiléir sa chomhaontú scríofa an méid arna chionroinnt don pháirtí agus ba cheart don iarrthóir agus don oifigeach iomchuí de chuid an pháirtí é a shíniú. Ní mór comhaontú nua i scríbhinn a dhéanamh sa chás go ndéantar idirbheartaíocht ar thascanna. Ba chóir cóip den chomhaontú i scríbhinn a thabhairt do ghníomhaire toghcháin an iarrthóra. Ceanglófar ar an ngníomhaire toghcháin cóip den chomhaontú i scríbhinn a thaispeáint in éineacht lena ráiteas faoi chaiteachais toghcháin [Alt 36 (1)(c)].

1.3 Síntiúis

(a) Taifead a choinneáil ar shíntiúis

1.3.1 Is é an t-iarrthóir a gceanglaítear air ceanglais an Achta a chomhlíonadh maidir le síntiúis a thaifeadadh agus a nochtadh araon. Tá sé tábhachtach, dá bhrí sin, go gcoinníonn iarrthóirí taifead de na síntiúis a bhfaightear i ndáil leis an toghchán chun ráiteas síntiúis a chur ar fáil don Choimisiún tar éis an fhothoghcháin (féach mír 1.7). Ba cheart go mbeadh a fhios ag an iarrthóir ainm, cur síos, saoránacht agus seoladh poist an deontóra, an dáta a fuarthas an síntiúis, cibé ar iarradh an síntiúis (agus, más amhlaidh, ainm agus seoladh an duine a d'iarr air) agus cibé ar eisíodh admháil i dtaca leis an síntiúis (agus, más amhlaidh, an dáta a fuarthas é agus ainm eisitheora an admhála) [Alt 24(2)(a)].

1.3.2 Tá an t-iarrthóir freagrach freisin as cinnte a dhéanamh nach bhfuil síntiúis a ghlacann sé / sí toirmiscthe faoin Acht (féach mír 1.5). Tá sé seo tábhachtach ar bhonn ar leith i gcásanna gurb ar líne a bhfaightear an síntiúis. Sa chás go bhfuil iarrthóir ag glacadh le síntiúis trí shuiomh gréasáin, caithfidh sé / sí a bheith in ann foinse an tsíntiúis a aithint i gceart agus a chinntíú nach bhfuil an síntiúis toirmiscthe. Tá sé tábhachtach freisin chun críocha an nochtaithe agus chun cloí leis an uasteorainn inglactha go bhfuil córas i bhfeidhm ag an iarrthóir a chomhionlánóidh gach síntiúis ón deontóir céanna, cibé acu a fhaightear ar líne é (le cárta creidmheasa, cárta dochair srl.) agus/nó ar bhealaí eile.

1.3.3 Molann an Coimisiún, sa chás go bhfuil an t-iarrthóir ag úsáid seirbhís sluamhaoinithe, gur chóir dó é a chur in iúl go soiléir do na deontóirí nach gceadaítear síntiúis

toirmiscthe a ghlacadh. Féadfaidh an t-iarrthóir iarracht a dhéanamh oibriú leis an tseirbhís chun bearta a chur i bhfeidhm chun tacú leis seo.

(b) Cad is síntiús ann?

1.3.4 Áirítear le "síntiús", de réir mar a shainmhínítear é san Acht [Alt 22(2)(a)] aon ranníoc arna thabhairt chun críoch polaitíochta ag aon duine, cibé acu is comhalta de pháirtí polaitíochta nó nach ea, d'iarrthóir i bhFo-Toghchán Dháil Éireann, i measc toghchán eile, agus cuimsítear leis na míreanna seo a leanas, nó aon cheann díobh:

- síntiús airgid;
- síntiús maoine nó earraí, m.sh. síntiús comhchineáil;
- úsáid saor in aisce maoine nó earraí gan íocaíocht, in airgead nó i gcomhchineál;
- soláthar saor in aisce seirbhísí gan íocaíocht, in airgead nó i gcomhchineál;
- an difríocht idir an gnáthphraghas tráchtála agus an praghas a mhuirearaítear ar cheannach, ar fháil nó ar úsáid maoine nó earraí nó ar sholáthar aon seirbhise i gcás inar lú an praghas, an táille nó an chomaoín eile ná an gnáthphraghas tráchtála (féadann sé seo iasacht a sholáthraíonn tríú páirtí nó institiúid airgeadais a áireamh ag téarmaí agus coinníollacha atá níos fabhraí ná an iasacht a sholáthraíonn institiúid airgeadais do dhaoine aonair eile i ngnáthchúrsa an ghnó);
- ranníocaíocht a dhéanann duine le hócáid tiomsaithe airgid a eagraítear chun airgead a bhailliú d'iarrthóir nó do pháirtí polaitíochta. Is é an síntiús an glanbhrabús ón ócáid. Meastar go bhfuarthas síntiúis ar dháta an tiomsaithe airgid iarbhír (agus ní nuair a fuarthas iad i ndáiríre). Tá míniú mionsonraigthe air seo le fáil i gCaibidil 3;
- íocaíocht a dhéanann an duine thar a cheann féin, nó thar ceann duine amháin níos mó eile, i dtaca le táille nó le síntiús as ballraíocht nó ballraíochta leanúnach páirtí polaitíochta (cuimsítear le táillí ballraíochta aon táillí ballraíochta / tobhaigh / síntiúis a íohtar le haon fo-aonad de chuid pháirtí polaitíochta agus ba cheart cuntas a thabhairt air agus na síntiúis á gcomhiomlánú);

1.3.5 Is féidir a áireamh le "duine" [Alt 2 (1)]:

- duine aonair;
- comhlacht corporáideach (m.sh. cuideachta phoiblí agus cuideachta phríobháideach araon) agus aon fochuideachta dá cuid. I gcás go bhfaightear síntiúis ó chuideachtaí comhlachaithe ba cheart don iarrthóir fiosrú a dhéanamh ó na deontóirí an fochuideachta de chuid na gcuideachtaí eile an cuideachta sin;

- comhlacht neamhchorpraithé daoine, m.sh., páirtí polaitíochta, comhpháirtíocht, cumann cónaitheoirí, grúpa stocaireachta.

Is mar seo a leanas a shainmhínítear ‘deontóir corparáideach’ [Alt 22(2)(aa)] :

- comhlacht corparáideach;
- comhlacht neamhchorpraithé daoine; nó

iontaobhas lena ndéantar síntiús. Meastar gur ionann aon duine amháin agus comhlacht corparáideach agus aon fhochuideachta de.

1.3.6 Measfar gur síntiús a tugadh don iarrthóir go díreach é síntiús a thugtar d’iarrthóir i bhfothoghchán Dála trí idirghabhálaí, gníomhaire nó duine eile atá ag gníomhú ar son an iarrthóra, mura gcuirtear an síntiús ar aghaidh chuig an bpáirtí polaitiúil a bhfuil sé / sí ina bhall de agus go bhfaigheann an t-iarrthóir admháil i scríbhinn, agus sa chás sin meastar gur síntiús leis an bpáirtí polaitiúil atá i gceist leis an síntiús [Alt 22(2)(c)(ii)].

1.3.7 Má thugann an duine céanna níos mó ná síntiús amháin do Chomhalta, iarrthóir, fo-aonad nó páirtí polaitíochta, caithfear luachanna na síntiús a chomhiomlánú agus iad a áireamh mar aon síntiús amháin chun teorainneacha nocta agus na huasteorainneacha maidir le síntiúis a urramú. [Alt 22(2)(d)]

1.3.8 Má thugann níos mó ná ball amháin den teaghlaigh, nó den ghrúpa céanna, síntiúis don Chomhalta, iarrthóir agus / nó gníomhaire toghcháin, fo-aonad nó páirtí polaitíochta céanna, lena n-áirítear nuair a thugtar síntiúis airgid as comhchuntas ina institiúid airgeadais, caithfidh sé a bheith soiléir gur síntiúis ar leithligh iad seo ó gach duine / páirtí lena mbaineann. Seachas sin, caithfear luachanna na síntiús a chomhiomlánú agus a láimhseáil mar shíntiús aonair chun críocha nocta agus chun an uasteorainn a bhaineann le glacadh le síntiúis a urramú.

Ar an gcaoi chéanna, má thugann cuideachta agus aon duine dá stiúrthóirí síntiúis don Chomhalta, iarrthóir nó gníomhaire fothoghcháin, fo-aonad nó páirtí polaitíochta Dáil céanna ní foláir a bheith soiléir gur síntiúis ar leithligh iad seo. Sna himthosca sin, féadfaidh an Coimisiún faisnéis a iarraidh chun a fhíorú gur ó aonáin dhlíthiúla ar leith a tháinig na síntiúis. I ngach cás, caithfidh an gníomhaire toghcháin agus / nó an t-iarrthóir, an fo-aonad nó an páirtí polaitíochta cibé fiosrúcháin is gá a dhéanamh le bheith sásta maidir le staid cursaí i dtaca leis an síntiús. [Alt 22(2)(d)]

Tá sonrai faoi shíntiúis thoirmiscthe le fáil ag mír 1.5.

1.3.9 Ní mór síntiúis le luach, nó síntiúis ón duine céanna le luach comhiomlán, de níos mó ná €600 a nochtadh [Alt 24(4)]. Más rud é go dtabharfaidh an duine céanna níos mó ná síntiús amháin d’iarrthóir i ndáil leis an toghchán, déanfar, chun críocha fhomhír, caithfear na síntiúis sin a chomhiomlánú agus a áireamh mar aon síntiús amháin [Alt 22(2)(d)].

1.3.10 Cuimsíonn síntiúis airgead a thugann páirtí polaitíochta don iarrthóir [Alt 22(2)(b)(vi)]. Tagann síntiúis ó pháirtí polaitíochta d’iarrthóir faoi réir na dtairseach céanna a dtagann iad siúd a thagann ó dheontóirí corparáideacha eile. Toirmiscpear síntiúis os cionn €200 mura bhfuil an páirtí polaitíochta cláraithe mar dheontóir corparáideach.

1.3.11 Sa chás go dtabhaíonn duine aonair nó comhlacht seachas páirtí polaitíochta caitheachais thar ceann iarrthóra mar a shainmhínítear san Acht iad agus go n-íocann an duine / comhlacht na costais, féadfar na costais a mheas mar shíntiús don iarrthóir.

1.3.12 Is éard is síntiúis barúlacha nó síntiúis chomhchineála ná síntiúis a íocann duine / eagraíocht as obair / costais as a acmhainní féin (i.e. nach as cistí páirtí). Meastar gur síntiúis é seo as an luach barúlach / costas na hoibre / an caiteachas. Ba cheart síntiúis chomhchineála nó síntiúis barúlacha a luacháil ag an ngnáthphraghas tráchtála a ghearrtar as an maoin nó na hearraí a cheannach, a úsáid nó a fháil nó as aon seirbhís arna cur ar fáil a sholáthar.

(c) Céard iad na rudaí nach síntiúis atá iontu?

1.3.13 I measc na míreanna nach meastar iad mar shíntiúis d'iarrthóir tá [Alt 22(2)(b)]:

- seirbhís poist saor in aisce a sholáthraíonn an Post don iarrthóir [Alt 22(2)(b)(i)];
- aon íocaíocht, seirbhís nó saoráid a sholáthraítear don iarrthóir as cistí poiblí nó as airgead a sholáthraíonn institiúid de na Comhphobail Eorpacha nó eagraíocht idir-rialtasach eile ar pártí inti an Stát, faoi bhun reachtaíocht arna lua, de bhua gurb é atá san iarrthóir ná:
  - teachta Pharlaimint na hEorpa;
  - comhalta de Dháil Éireann nó de Sheanad Éireann;
  - sealbhóir oifige nó poist cháilithigh;
  - sealbhóir oifige tofa nó oifige poiblí eile; nó
  - ball de chuid chomhlachta, nó toscaire, nó ionadaí de chuid chomhlachta arna bhunú le nó faoi chomhaontú nó socrú ar pártí ann an Stát; (Alt 22 (2) (b) (ii))

Tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara nach bhfuil feidhm ag an bhforáil seo seachas amháin sa chás go bhfuil an t-iarrthóir, de bhua a phost nó a oifige, i dteideal na seirbhísí / saoráidí atá curtha ar fáil as cistí poiblí a úsáid. Meabhraítear do shealbhóirí oifige tofa / poiblí go gcuirtear áiseanna ar fáil dóibh, m.sh. soláthraítear clúdaigh réamhíoctha, stáiseanóireacht, cóiríocht oifige, teileafón, srl. lena n-úsáid féin chun críocha na hionadaíochta, agus chun na críocha siúd amháin. Caithfear cuntas a thabhairt ar aon úsáid chun críocha toghcháin de réir Chaibidil 3 de na treoirlínthe seo.

- seirbhís saor in aisce curtha ar fáil ag duine aonair, lena n-áirítear cead mótarfheithicil, teileafón príobháideach srl. an duine aonair sin a úsáid, sa chás nach cuid den obair nó de ghnó an duine í an tseirbhís atá curtha ar fáil [Alt 22 (2)(b)(iii)(I)].

Tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara go mbaineann an tagairt san fhóráil seo san Acht [Alt 22 (2)(b)(iii)(I)] go sonrach le duine aonair agus le húsáid mhótarfheithicil an duine aonair sin (aon duine amháin). Má sholáthraíonn duine níos mó ná aon fheithicil amháin, féadfar breathnú ar na feithicí breise mar shíntiúis agus mar chaiteachais toghcháin. Má chuirtear feithicil atá faoi úinéireacht cuideachta, comhpháirtíochta, gnó srl. ar fáil d'iarrthóir, ní fhéachtar uirthi mar sheirbhís in aisce curtha ar fáil ag duine aonair. Ina leithéid de chás, measfar gur ionann úsáid na feithicle agus síntiúis agus caiteachais toghcháin

araon. Caithfear an costas tráchtála a bhaineann le feithicil den chineál céanna a thógáil ar cíos ar feadh an tréimhse chéanna a chinntiú chun an luach a nochtadh.

- seirbhís arna tabhairt i dtoghchán ag duine atá fostaithe ag páirtí polaitíochta, lena n-áirítear mótarfheithicil na pearsan aonair a úsáid thar ceann iarrthóra de chuid an pháirtí sin i dtoghchán i gcás nach bhfuil an phearsa aonair ag fáil aon luaíochta nó sochar comhchineáil seachas an gnáthluach saothair a fhaigheann sé nó sí i gcomaoin na seirbhíse sin (agus aisghabháil caiteachais san áireamh) [Alt 22(2)(b)(iii)(II)];
- gnáthchlúdach sna meáin agus craoladh a chur amach ar an raidió nó ar an teilihíth mar ceann an iarrthóra [Alt 22 (2) (b) (iv) & (v)]; [Ní chumhdaítear leis seo aon táirgeadh, nó costais eile a bhaineann le craoladh dá leithéid.];
- caiteachais arna dtabhú nó íocaíochtaí arna ndéanamh ag páirtí polaitíochta thar ceann an iarrthóra, seachas síntiús airgid [Alt 22(2)(b)(vi)];
- seirbhísí cuntasóra, nó duine eile, atá fostaithe go sonrach chun cuidiú le comhlíonadh cheanglais na reachtaíochta;
- seirbhísí oifigeach pearsanaíochta ar lá na vótála.

(d) Costais arna dtabhú ag eagraíocht nó comhlacht (nach páirtí polaitíochta cláraithe é)

1.3.14 Mar atá lúaite i mír 1.3.13 thusas, ní fhéachtar ar chostais a thabhaíonn páirtí polaitíochta thar ceann iarrthóra mar shíntiús don iarrthóir [Alt 22(2)(b)(vi)]. Is é an t-aon chineál caiteachais nach meastar iad a bheith mar shíntiús don iarrthóir ná caiteachais a thabhaíonn páirtí polaitíochta cláraithe. Mura bhfuil eagraíocht cláraithe i gClár na bPáirtithe Polaitíochta mar pháirtí atá eagraithe chun dul i gcomórtas le haghaidh toghchán Dála nó toghchán Eorpach, ní mheastar é mar pháirtí polaitíochta chun críocha an Acharta. Ina dtaca leis sin, agus dá bhrí sin, meastar gur síntiús don iarrthóir aon chaiteachais a thabhaíonn “tríú páirtithe” d’iarrthóir agus tagann siad faoi réir teorainneacha nochtaithe agus na rialacha maidir le síntiús toirmiscithe (féach mír 1.5 thíos).

(e) Iasachtaí le hiarrthóirí

1.3.15 Sa chás go soláthraíonn institiúid airgeadais iasacht d’iarrthóir, agus go bhfuil feidhm ag na gnáthrialacha a bhaineann le hiasachtaí den sórt sin, ní fhéachtar ar an iasacht mar shíntiús don iarrthóir. Ach, mar sin féin, sa chás go soláthraíonn institiúid airgeadais iasacht d’iarrthóir in imthosca ina bhfuil an t-ús a ghearrtar níos lú ná an ráta is ísle atá ar fáil ón institiúid airgeadais nó nach n-aisíocatar an iasacht de réir na dtéarmaí agus na gcoinníollacha faoina raibh an iasacht a eisítear nó nach n-aisíocatar ach go páirteach, féadfar an sochar don iarrthóir a mheas mar shíntiús agus d’fhéadfadh sé a bheith faoi réir an nochtaithe agus na huasteorainneacha a bhaineann le glacadh le síntiús.

1.3.16 I gcás go dtugann duine aonair nó comhlacht, nach institiúid airgeadais é, iasacht d'íarrthóir, ní foláir dó a bheith soiléir gur iasacht bona fide an iasacht arna tairgeadh. Bheadh feidhm ag an méid seo a leanas ina leithéid de chás:

- mar is amhlaidh le hiasacht ó institiúid airgeadais, ní mór na téarmaí agus na coinníollacha a bhaineann leis an iasacht agus a haisíocaíocht a bheith luité go breá soiléir i scríbhinn.
- tá ús inghearrtha ar an iasacht ag ráta (cibé acu seasta nó inathraithe) a léiríonn an t-ús a ghearrann institiúidí airgeadais ar iasachtaí ar mhéid agus fad comhchosúil. Sa chás go bhfuil an t-ús a ghearrtar níos lú ná an ráta is ísle atá ar fáil ó institiúid airgeadais, meastar gur síntiús don iarrthóir an sochar a fhabhraíonn ón difríocht sna rátaí.
- féadfaidh an Coimisiún a cheangal go bhfeictear na téarmaí agus na coinníollacha, lena n-áirítear an muirear úis, a bhaineann leis an iasacht agus féadfaidh sé deimhniú a fháil go bhfuil an iasacht aisíoctha de réir na dtéarmaí agus na gcoinníollacha seo. Mura n-aisíoctar an iasacht de réir na dtéarmaí agus na gcoinníollacha, nó mura n-aisíoctar ach go páirteach í, féadfar sochar an neamh-aisíocaíochta sin a mheas mar shíntiús don iarrthóir.

(f) Tras-chanbhasáil

1.3.17 Cuimsíonn síntiús d'iarrthóir cás freisin ina n-áirítear formhuiniú ag iarrthóir eile (is cuma más “comhiarrthóir” é nó nach é) a iarrann ar thacaíocht don iarrthóir. Meastar luach na tagartha don iarrthóir atá déanta in ábhar toghcháin an iarrthóra eile a bheith áirithe mar síntiús [Maidir leis seo, féach mír 2.2.7 ar an tras-chanbhasáil].

1.4 Cuntas síntiús polaitíochta a oscailt agus a chothabháil

1.4.1 Má fhaigheann iarrthóir, in aon bliain féilire ar leith, síntiús airgid, ar mó a luach ná €100, caithfidh sé / sí cuntas síntiús polaitíochta a oscailt agus a choinneáil in institiúid airgeadais sa Stát [Alt 23B(1)]. Ní áirítear comhar creidmheasa mar “institiúid airgeadais” chun críocha na reachtaíochta [Alt 22(2)(aa)(a)]. Caithfidh an t-iarrthóir an síntiús sin a thaisceadh sa chuntas sin, chomh maith le haon síntiús airgid eile, a fhaigheann sé / sí, is cuma an luach atá i gceist. Ba cheart don chuntas seo a bheith scartha ó aon chuntas pearsanta eile atá ag an iarrthóir. Ba chóir an cuntas a bheith in ainm an iarrthóra agus ba chóir gurbh eisean/ise an síntitheoir údaraithe ar an gcuntas. Caithfear an t-airgead go léir a aistarraingítear ón gcuntas a úsáid chun críocha polaitíochta amháin [Alt 23B(4)(b)].

1.4.2 Má tá cuntas síntiús polaitiúil i bhfeidhm ag an iarrthóir cheana féin, níor cheart dó / di cuntas síntiús polaitíochta ar leith a oscailt don fhothoghchán. Ba cheart don iarrthóir a chinntíú, ina ionad sin, go ndéantar gach síntiús airgid, cibé an luach atá i gceist leis, a fhaightear i ndáil leis an bhfothoghchán a thaisceadh dá chuntas síntiús polaitiúil atá ann cheana. Más mian leis an iarrthóir “cuntas toghcháin” sonrach a oscailt is féidir leis / léi airgead a aistríú óna chuntas síntiús polaitíochta go dtí a chuntas toghcháin. D’fhéadfaí airgead a aistríodh chuig cuntas toghcháin a mheas mar airgead ar úsáideadh é chun críocha toghcháin.

1.4.3 Ba chóir a thabhairt faoi deara go mbeidh ceanglas leanúnach ar iarrthóir a thoghfar a chuntas síntiús polaitíochta a choinneáil agus go n-iarrfar air, chomh maith, cáipéisí a bhaineann leis an gcontas a chur ar fáil don Choimisiún uair sa bhliaín.

1.4.4 Molann an Coimisiún, nuair is féidir, gur cheart duit ainmneacha agus seoltaí gach deontóra a fháil agus a choinneáil fiú mura sáraíonn an síntiús €100, beag beann ar luach an síntiúis a bhfuarthas. Cuideoidh sé sin leat an teorainn síntiús a chomhlíonadh maidir leis an gceanglas nach féidir le deontóir aonair síntiús comhiomlán de níos mó ná €1,000 a dhéanamh sa bhliaín féilire.

Déanann an Coimisiún athbhreithniú ar dhoiciméid reachtúla a chuirtear faoina bhráid agus déanfaidh sé fiosrúcháin maidir le ráitis a fhaightear má theastaíonn sé sin chun cúrsaí a shoileáiriú.

1.5 Síntiúis toirmiscthe

(a) Síntiúis gan ainm

1.5.1 Toirmisctear glacadh le síntiúis gan ainm ar mó a luach ná luach €100 [Alt 23(1)].

Tá síntiúis gan ainm mura bhfuil ainm agus seoladh an deontóra ar eolas ag an iarrthóir. Tá sé de dhualgas ar an bhfaigheoir a chinntíú go bhfuil ainm agus seoladh an deontóra ar eolas acu. Má fhaigheann iarrthóir síntiúis toirmiscthe gan ainm, ní mór don iarrthóir fógra a thabhairt don Choimisiún laistigh de cheithre lá dhéag tar éis dó é a fháil. Ní mór don iarrthóir an síntiúis ná luach an tsíntiúis a chur ar aghaidh chuig an gCoimisiún freisin [Alt 23(2)].

(b) Síntiúis airgid gur mó iad ná €200

1.5.2 Toirmisctear glacadh le síntiúis airgid ar mó é a luach ná €200 [Alt 23A(1)(c)(iii)].

1.5.3 Má fhaightear síntiúis airgid níos mó ná an méid sin, ní mór d'fhaigheoir an síntiúis an síntiúis a thabhairt ar ais don deontóir (nó an chuid de a sháraíonn an teorainn), laistigh de 14 lá tar éis dó an síntiúis a fháil, agus taifead i scríbhinn a choinneáil den tuairisceán le cur faoi bhráid an Choimisiúin, más gá;

nó,

ní mór don fhaigheoir fógra a thabhairt don Choimisiún go bhfuarthas an síntiúis laistigh de cheithre lá dhéag tar éis dó é a fháil, agus an síntiúis (nó an méid de atá os cionn na teorann) a chur ar aghaidh chuig an gCoimisiún [Alt 23A(5)].

(c) Síntiúis os cionn € 200 ó dheontóir corparáideach neamhchláraithe

1.5.4 Tá sé toirmiscthe glacadh le síntiúis ar luach níos mó ná € 200 ó dheontóir corparáideach [Alt 23AA(1)(c)] **seachas amháin sa chás go bhfuil**

- an deontóir corparáideach cláraithe i gClár na nDeontóirí Corparáideacha arna chothabháil ag an gCoimisiún [Alt 23AA(1)(i)] agus

- ráiteas déanta thar ceann an deontóra chorparáidigh (agus curtha in éineacht leis an síntiús don deontaí) agus deimhniú ann gur cheadaigh an deontóir corporáideach an síntiús [Alt 23AA(1)(ii)].

Ní mór dearbhú reachtúil a bheith ag gabháil leis an ráiteas, agus luaite ann go bhfuil an ráiteas ceart i ngach ponc ábhartha, de réir mar is fearr is eol dó nó di agus mar a chreideann sé nó sí, agus go bhfuil gach gníomh réasúnach déanta aige nó aici chun bheith deimhin de go bhfuil an ráiteas cruinn [Alt 23AA(2)].

Tabhair do d'aire, le do thoil, nach mór do pháirtí polaitíochta ar mian leis síntiús a thabhairt chun críocha polaitiúla os cionn €200 in aon bhliain féilire amháin clárú mar dheontóir corporáideach leis an gCoimisiún sula dtabharfaidh sé síntiús den sórt sin. Ní eisiatar páirtithe polaitiúla ó na ceanglais chun clárú leis an gCoimisiún mar dheontóir corporáideach.

1.5.5 Má fhaightear síntiús ó dheontóir corporáideach neamh-chláraithe, ní mór d'fhaigteoir an síntiús an síntiús a thabhairt ar ais don deontóir (nó an chuid de a sháraíonn an teorainn), laistigh de 14 lá tar éis dó an síntiús a fháil, agus taifead i scríbhinn a choinneáil den tuairisceán le cur faoi bhráid an Choimisiúin, más gá;

nó,

ní mór don fhaigteoir fógra a thabhairt don Choimisiún go bhfuarthas an síntiús laistigh de cheithre lá dhéag tar éis dó é a fháil, agus an síntiús, nó, más síntiús airgead atá ann, an méid de atá os cionn na teorann) a chur ar aghaidh chuig an gCoimisiún [Alt 23AA(6)].

(d) Síntiús ó thíortha eile lasmuigh d'Éirinn

1.5.6 Ní féidir le iarrthóir glacadh le síntiús de cibé luach, arna thabhairt ag duine aonair (seachas ó shaoránach Éireannach) a chónaíonn lasmuigh d'oileán na hÉireann nó ag comhlacht corporáideach nó comhlacht neamhchorpraithe daoine nach gcoinníonn oifig sa oileán na hÉireann óna n-orðaítéar ceann amháin nó níos mó dá phríomhgníomhaíochtaí a dhéanamh [Alt 23A(2)].

Tá sé de dhualgas ar fhaigteoir an síntiús cinnte a dhéanamh go bhfuil sé sásta go bhfuil an síntiús inghlactha.

1.5.7 Ní mór don iarrthóir síntiús toirmiscthe a thagann ó thír eile lasmuigh d'Éirinn a fhogairt agus a chur ar aghaidh chuig an gCoimisiún laistigh de 14 lá tar éis dó é a fháil.

Mar mhalaírt air sin, féadfaidh an t-iarrthóir an síntiús a thabhairt ar ais don deontóir [Alt 23A(5)]. Má thugtar an síntiús ar ais, caithfidh an t-iarrthóir taifead a choimeád i scríbhinn den tuairisceán sin le cur isteach chuig an gCoimisiún, más gá.

(e) Síntiús a sháraíonn an teorainn fhorordaithe

1.5.8 Is é uasluach síntiús(i) a bhféadfaidh iarrthóir a ghlacadh ó dhuine áirithe i mbliain féilire áirithe, go díreach nó trí idirghabhálaí, ná €1,000 [Alt 23A(1)(i)].

Sa chás go dtugann duine níos mó ná síntiús amháin d'iarthóir i mbliain ar leith caithfear luachanna na síntiús a chomhiomlánú chun an uasteorainn a urramú [Alt 23A(3)].

1.5.9 Ní bhaineann an uasteorainn de €1,000 le hoifig toghcheantair a chuireann duine ar fáil don iarrthóir nó, má tá níos mó ná aon oifig amháin den sórt sin curtha ar fáil, maidir le cibé ceann de na hoifigí a ainmníonn an t-iarrthóir i scríbhinn [Alt 23A(4)].

Tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara, cé go bhféadfadh sé nach mbeadh feidhm ag an uasteorainn maidir le síntiús oifige toghcheantair, ní mór síntiús den sórt sin a nochtadh más mó an luach ná €600 [Alt 24(4)].

1.5.10 Tá feidhm ag an uasteorainn, áfach, maidir le síntiúis airgid a fhaigheann iarrthóir óna pháirtí polaitíochta féin [Alt 22(2)(b)(vi)].

Ní mór síntiúis airgid ó aon bhrainse den pháirtí (lena n-áirítear ceanncheathrú an pháirtí) a chomhiomlánú chun an uasteorainn a urramú agus a láimhseáil mar shíntiús aonair ón bpáirtí [Alt 22(2)(c) agus Alt 22(2)(d)(ii)].

1.5.11 I gcás ina sáraíonn síntiús an teorainn atá incheadaithe, ní mór don iarrthóir fógra a thabhairt don Choimisiún laistigh de 14 lá tar éis dó an síntiús a fháil agus an síntiús sin, nó an méid os cionn na teorann, a chur ar aghaidh chuig an gCoimisiún [Alt 23A(5)(b)].

Mar mhalaírt air sin, féadfaidh an t-iarrthóir an síntiús, nó an méid os cionn na teorann, a thabhairt ar ais don deontóir agus taifead i scríbhinn den tuairisceán sin a choinneáil le tabhairt don Choimisiún, más gá [Alt 23A(5)(a)].

(f) Síntiúis thoirmiscthe eile

1.5.12 Tá cosc ar iarrthóir glacadh le síntiús má tá a fhios aige nó aici ná tá cuí aige a chreidiúint nach bhfuil sé i gceist ag an duine a thugann an síntiús a chuid oibleagáidí faoin Acht Toghcháin a chomhlíonadh.

Foráiltear le halt 24 (1A) den Acht go dtabharfaidh deontóirí aonair a thugann síntiúis le luach iomlán os cionn € 1,500 in aon bhliain féilire do bheirt bhall ná níos mó den pháirtí polaitíochta céanna (nó do pháirtí polaitíochta agus do pháirtí amháin ná níos mó dá chuid Ceanglaítear orthu féin) ráiteas síntiús agus dearbhú reachtúil a sholáthar don Choimisiún ag nochtadh sonraí faoi na síntiúis. Mura bhfuil sé i gceist ag an deontóir i gceist an riachtanas seo a chomhlíonadh, agus má tá iarrthóir ar an eolas faoi seo, tá cosc ar an iarrthóir glacadh le síntiús ón deontóir [Alt 24A (2)]

1.5.13 Má fhaigheann iarrthóir síntiús toirmiscthe den sórt sin, ní mór don iarrthóir fógra a thabhairt don Choimisiún laistigh de 14 lá tar éis é a fháil. Ní mór don iarrthóir an síntiús, nó a luach, a chur ar aghaidh chuig an gCoimisiún freisin [Alt 24A (3)].

1.5.14 **Is cion é mainneachtain fógra a thabhairt, a chur isteach nó a thabhairt ar ais, de réir mar is iomchuí [Alt 25 (1)].**

1.6 Daoine a thabhaíonn caiteachas neamhúdaraithe

1.6.1 Is cion é d'iarthóir, nó d'aon duine eile, lena n-áirítear, mar shampla, brainse áitiúil de pháirtí polaitíochta, costais a thabhbú nó íocaíochtaí a dhéanamh i dtaca le feachtas iarrthóra mura bhfuil sé seo údaraithe ag gníomhaire toghchán an iarrthóra. nó gníomhaire náisiúnta pháirtí polaitíochta an iarrthóra. Áirítear leis seo glacadh le síntiús ábhar toghchán nó seirbhís, m.sh. bileoga nó fógraíocht, saor nó faoi phraghas tráchtala.

1.6.2 Ní fhéadfar fógraí nó fógraí i nuachtáin, in irisí nó i bhfoilseacháin thréimhsíula eile a chuireann chun cinn nó a chuireann i gcoinne leasanna páirtí polaitíochta nó iarrthóra a chur ach má iarrann iarrthóir, gníomhaire toghchán iarrthóra, gníomhaire náisiúnta páirtí polaitíochta é nó má iarrann sé air. duine atá údaraithe i scríbhinn ag an iarrthóir nó ag ceachtar gníomhaire [Alt 31 (10)].

1.6.3 Féadfaidh “tríú páirtithe” nó “daoine eile” fógraí nó fógraí a chur i nuachtáin, in irisí nó i bhfoilseacháin thréimhsíula má thugann siad Deimhniú Údaraithe ón gCoimisiún ar fáil don fhoilsitheoir ag deimhniú gur chomhlíon siad a n-oibleagáidí dlíthiúla [Alt 31(10)]. Eisíonn an Coimisiún an Teastas seo nuair a fhaightear an fhaistnéis ábhartha go léir ón tríú páirtí / duine eile. Tabharfaidh an Coimisiún fógra d'fhoilsitheoirí faoi cheanglais an Acharta ina leith seo.

1.6.4 Cuirtear in iúl do gach iarrthóir a bheith ar an eolas faoi aon chaiteachas den sórt sin a thabhaíonn stiúrthóirí toghchán nó daoine eile thar a cheann. Má thagann iarrthóir ar an eolas go bhfuil costais á dtabhú ag duine, seachas a ghníomhaire toghchán nó gníomhaire náisiúnta an pháirtí polaitíochta, thar a cheann / a ceann sa toghchán, ba cheart don iarrthóir a chinntíú go bhfuil sé seo údaraithe ag ceachtar den dá ghníomhaire sin . Mura bhfuil sé údaraithe, bheadh cion á dhéanamh ag an duine a thabhbóidh na costais mura n-eisíonn an Coimisiún deimhniú chun na costais a thabhbú. Más gá, ba cheart don iarrthóir an t-ábhar a chur faoi bhráid an Choimisiúin agus glacfar na bearta iomchuí.

1.7 Na cáipéisí reachtúla atá riachtanach a sholáthar tar éis an toghcháin

(a) Iarrthóirí nár éirigh leo

1.7.1 Mura n-éiríonn le hiarrthóir sa bhfothoghchán, caithfidh sé / sí, laistigh de 56 lá tar éis lá na vótála (i.e., faoin 2 Meán Fómhair 2021), ráiteas síntiús agus dearbhú reachtúil a chur isteach chuig an gCoimisiún. Is riachtanas reachtúil é seo agus caithfear é a sheoladh ar ais san fhoirm a sholáthraíonn an Coimisiún [Alt 24 (2) (a) agus Alt 24 (3)].

Caithfidh an ráiteas síntiús sonraí a thabhairt maidir le gach síntiús a fuarthas le haghaidh an fhothoghchán ar luach níos mó ná €600 [Alt 24(4)]. Caithfear síntiús a thugann an duine céanna don iarrthóir céanna i ndáil leis an toghchán a chomhionnlánú agus a láimhseáil mar shíntiús aonair [Alt 22 (d)]. Ba chóir a thabhairt faoi deara go gciallaíonn “maidir leis an toghchán” síntiús a fuarthas tráth ar bith roimh eisiúint an eascaire [Alt 24 (2) (a)], agus nach bhfuil sé teoranta don bhliain inar tharla an toghchán.

1.7.2 Ní mór an ráiteas síntiús agus an dearbhú reachtúil a thabhairt cibé an bhfuair an t-iarrthóir síntiús nó nach bhfuair. Mura bhfuarthas aon síntiús, caithfear tuairisceán “nialas” a thabhairt don Choimisiún.

1.7.3 Má fhaightear síntiús airgeadaíochta níos mó ná €100 agus go raibh riachtanas ar an iarrthóir cuntas síntiús polaitíochta a oscailt (féach mír 1.4.1), nó má bhí cuntas síntiús polaitíochta ag an iarrthóir cheana féin, caithfear an ráiteas faoi shíntiús a bheith curtha in éineacht leis le ráiteas ón institiúid airgeadais ina bhfuil an cuntas (ráiteas bainc) [Alt 23B(4)(a)].

Má osclaíodh cuntas nuá síntiús polaitiúil, ní mór don ráiteas bainc na hidirbhearta a shonrú (i.e. lóisteálacha agus aistarraingtí) a tharla le linn na tréimhse ag tosú ar dháta oscailt an chuntas agus ag críochnú ar lá na vótála sa toghchán. Má úsáideadh cuntas síntiús polaitíochta a bhí ann cheana, ní mór don ráiteas bainc na hidirbhearta a tharla ar an gcuntas a shonrú ón tráth ar ghlac an t-iarrthóir le síntiús i ndáil leis an bhfeachtas nó ón 1 Eanáir 2021 ar aghaidh. Ní mór deimhniú um shíntiús airgid a bheith ag gabháil leis an ráiteas síntiús freisin agus deimhnithe annugur taisceadh gach síntiús airgeadais a fuarthas tar éis an cuntas a bheith oscailte agus gur úsáideadh gach suim a cuireadh chun dochair ón gcuntas chun críocha polaitiúla [Alt 23B(4)(b)]. Caithfidh an deimhniú a bheith sínte ag an iarrthóir agus dearbhú reachtúil a bheith ag gabháil leis [Alt 23B(6)].

1.7.4 Is cion é mainneachtain ráiteas síntiús agus gach doiciméad a ghabhann leis a sheoladh chuig an gCoimisiún laistigh de 56 lá ó lá na vótála [Alt 25(1)(c)].

1.7.5 Rachaidh Rúnaíocht an Choimisiún i dteagmháil le hiarrthóirí nár éirigh leo tar éis an fhothoghcháin agus cuirfidh sí na foirmeacha ábhartha ar fáil, lena n-áirítear na nithe seo a leanas:

- ráiteas síntiús,
- deimhniú um shíntiús airgid, agus
- dearbhú reachtúil.

Beidh cúnamh chun na foirmeacha a chomhlánú, lena n-áirítear comhairle maidir le céard is síntiús agus céard nach síntiús in aon chás ar leith, ar fáil ach é a iarraidh.

1.7.6 Tabharfar fógra don iarrthóir maidir le haon mion-easnamh nó earráidí a aimsíonn an Coimisiún i ráiteas síntiús. Má iarrtar air a ráiteas síntiús a leasú, *ní mór don iarrthóir amhlaidh a dhéanamh laistigh de 14 lá* [Alt 4(2)].

1.7.7 Féadfaidh an Coimisiún faisnéis bhreise a iarraidh ar iarrthóir maidir lena ráiteas síntiús. I gcás go n-iarrtar faisnéis bhreise den sórt sin, caithfear í a sholáthar i bhfoirm a chinnfidh an Coimisiún agus b'fhéidir go gcaithfear dearbhú reachtúil a bheith ag gabháil léi [Alt 24 (6A)].

1.7.8 Leagfaidh an Coimisiún cóipeanna de ráitis síntiús agus dearbhuithe reachtúla arna gcur ar fáil ag iarrthóirí nár éirigh leo os comhair dhá Teach an Oireachtas agus cuirfear ar fáil iad ar feadh tréimhse trí bliana lena n-iniúchadh ag oifigí an Choimisiún [Alt 24(7)(a) agus Alt 73]. Tá sonraí achoimre ar na síntiús a nochtar san áireamh freisin i dtuarascáil do Chathaoirleach Dáil Éireann [Alt 4 (1)], a leagtar os comhair gach Teach den Oireachtas [Alt 4 (5)] agus a foilsíodh ar shuíomh gréasáin an Choimisiún.

1.7.9 Coinníonn an Coimisiún teastais síntiús airgid / dearbhuithe reachtúla agus ráitis ó institiúidí airgeadais agus ní chuirtear ar taispeáint go poiblí iad nó ní nochtar iad ar bhealach eile, mura n-ordaíonn cúirt déanamh amhlaidh nó má theastaíonn nochtadh i ndáil le himscrúdú a dhéanann an Coimisiún [Alt 23B (8)].

Ceanglófar ar an iarrthóir nár éirigh leis ráiteas síntiús a chomhlánú fiú mura bhfuarthas aon síntiúis.

(b) Na hiarrthóirí a cheapfar

1.7.10 Má thoghtar iarrthóir sa fhothoghchán, ní cheanglófar air / uirthi ráiteas síntiús, dearbhú reachtúil agus deimhniú um shíntiús airgid a chur isteach laistigh de 56 lá tar éis lá na vótála. Ina ionad sin, ceanglófar air / uirthi, mar bhall de Dháil Éireann, ráiteas síntiús bliantúil, dearbhú reachtúil agus deimhniú um shíntiús airgid a chur faoi bhráid an Choimisiúin faoin 31 Eanáir den bhliain tar éis an fhothoghcháin, a chlúdóidh an bhliain roimhe sin agus amhlaidh a dhéanamh uair sa bhliain ina dhiaidh sin. [Alt 24(1)(a)]. Cuirfidh an Coimisiún foirmeacha chun na críche seo ar fáil do TDanna go luath i mí Eanáir gach bliain.

1.7.11 Caithfidh síntiúis le luach, nó luach comhiomlán ón duine céanna, atá níos mó ná €600 agus a fuarthas le linn na bliana féilire roimhe sin a bheith sa ráiteas síntiús a chuireann TDanna isteach. Caithfidh an ráiteas ón institiúid airgeadais na hidirbhearta a tharla ar an gcuntas le linn na bliana féilire roimhe sin a shonrú. D'fhéadfadh go mbeadh gá le cáipéisí tacaíochta.

(c) Ceanglais maidir le himréiteach cánach

1.7.12 De bhun alt 21 den Acht um Chaighdeánin Oifig Phoiblí 2001, ní mór d'iarthóirí a n-éiríonn leo an méid seo a leanas a chur ar fáil don Choimisiún laistigh de naoi mí ón dáta a ndearbhaíonn an ceann comhairimh an toghchán ina dháilcheantar:

- Deimhniú Imréitigh Cánach (nó Ráiteas larratais) arna eisiúint laistigh de naoi mí de dháta an toghcháin, agus
- Dearbhú Reachtúil, arna dhéanamh laistigh d'aon mhí amháin de dháta an toghcháin, á rá go bhfuil a ngnóthaí cánach in ord, chomh fada agus is eol dóibh, agus nach gcuireann aon rud cosc ar Dheimhniú Imréitigh Cánach a eisiúint.

Eisíonn an Bailitheoir Ginearálta, Oifig na gCoimisiúní Ioncaim Deimhniú Imréitigh Cánach / Ráiteas larratais. Cuirfidh an Coimisiún treoracha níos mionsonraithe ar fáil don iarrthóir a n-éireoidh leis tar éis an toghcháin.

Má tá sáruithe féideartha ar an Acht, féadfaidh an Coimisiún an t-ábhar a imscrúdú agus tuarascáil ar thoradh an imscrúdaithe a dhréachtú. Cuirtear tuarascálacha imscrúdaithe ar fáil don Choiste um Leasanna Comhaltaí Dáil Éireann, agus cuirtear os comhair Dáil Éireann iad.

1.8 Aisíocaíocht chostais toghcháin a éileamh

1.8.1 Tá iarrthóir cáilithe i dteideal iarratas a dhéanamh ar aisíocaíocht chostais toghcháin. D'fhonn cáiliú d'aisíocaíocht, ní mór d'iarthóir:

- a bheith tofa [Alt 21(1)(a)(i)]; nó
- mura dtoghtar é, sháraigh tú an ceathrú cuid den chuota ag céim ar bith de chomhaireamh na vótáí [Alt 21(1)(a)(ii)].

1.8.2 Is é an t-uasmhéid is féidir a aisíoc ná €8,700 ní méid iarbhír na gcostas toghcháin arna dtabhú thar ceann an iarrthóra, cibé ceanna acu siúd is lú [Alt 21(1)(b)(i) agus 21(2)(b)(ii) agus Alt 3(1)]

1.8.3 Agus méid na haisíocaíochta á ríomh ba chóir a thabhairt faoi deara gur féidir aird a thabhairt ar:

- caiteachais arna dtabhú thar ceann an iarrthóra agus a dtugann gníomhaire toghcháin an iarrthóra cuntas orthu [Alt 21(1)(b)(ii)]; agus
- costais a thabhaíonn páirtí polaitíochta an iarrthóra thar ceann an iarrthóra agus a dtugann an gníomhaire náisiúnta cuntas orthu [Alt 32(4)].

1.8.4 D'fhonn aisíocaíocht ar chostais toghcháin iarrthóra cháilithe a dheimhniú, caithfidh an doiciméadacht seo a leanas a bheith faigthe ag an gCoimisiún [Alt 21(1)(d)]:

- ráiteas faoi chaiteachais toghcháin / dearbhú reachtúil gníomhaire toghcháin comhlánaithe;

- ráiteas faoi chaiteachais toghcháin / dearbhú reachtúil gníomhaire náisiúnta comhlánaithe;
- sonraisc, dearbháin nó admhálacha tacaíochta agus
- i gcás iarrthóra nár éirigh leis, ráiteas síntiús comhlánaithe an iarrthóra, dearbhú reachtúil agus deimhniú um shíntiús airgid.

1.8.5 Nuair a bheidh an doiciméadacht reachtúil ábhartha faighte ag an gCoimisiún agus má tá sé sásta go bhfuil sé iomlán agus cruinn, eiseoidh sé iarratas ar aisíocaíocht chuig an iarrthóir. Ní eiseoidh an Coimisiún aon iarratas ar aisíocaíocht chostais toghcháin go dtí go bhfuil na cáipéisí faighte agus iad comhlánaithe i gceart.

1.8.6 Nuair a bhfaigheann an Coimisiún an t-iarratas comhlánaithe, deimhneoidh sé don Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe an méid ba chóir a aisíoc leis an iarrthóir. Íocann an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe aisíocaíocht um chostais toghcháin trí ríomhaistriú airgid. Ionas go mbeifear in ann an íocaíocht seo a chur i gcountas bainc an iarrthóra, éilíonn an Roinn cuntas bainc agus sonraí teagmhála an iarrthóra. Níl an fhaisnéis seo curtha ar fáil don phobal.

1.8.7 Déanann an Roinn Caiteachais Phoiblí agus Athchóirithe an aisíocaíocht leis an iarrthóir agus ní fhéachtar air mar shíntiús don iarrthóir.

1.8.8 Féadfaidh iarrthóir a chailíonn le haghaidh aisíocaíochta costas toghcháin an aisíocaíocht a chur ar aghaidh chuig a pháirtí polaitíochta. Mar sin féin, má tá an méid a chuirtear ar ais chuig an bpáirtí níos mó ná an méid a chaith an páirtí ar an iarrthóir, beidh an farasbarr faoi réir teorainneacha síntiús. Más mó méid na síntiús ná € 1,500 caithfidh an páirtí é a dhearbhú ina dtuairisceáin bhliantúla ar ráiteas síntiús.

Mar shampla:

An Méid Caite ag an bPáirtí ar an iarrthóir	€6,000
Méid na haisíocaíochta tugtha ag an iarrthóir don Pháirtí	<u>€7,750</u>
Méid an síntiús don Pháirtí	€1,750

NÓTA: Is é €2,500 an síntiús uasta is féidir le páirtí polaitíochta a fháil

1.9 Cionta agus pionóis is infheidhme maidir le hiarrthóirí sa toghchán

1.9.1 Má fhaightear ciontach é i gcion faoin Acht, féadfar fineáil nó príosúnacht a chur ar an iarrthóir, ar é a chiontú go hachomair, ar fhíneáil, nó ar é a chiontú trí dhíotáil.

Is cionta faoin Acht na cionta ag seo a leanas:

- Mainneachtain iarrthóra sonraí ábhartha faoi chostais a thabhaítear sular ceapadh gníomhaire toghcháin a cheapadh in am trátha go leor chun a chumasú don ghníomhaire a dhualgais nó a dualgais a chomhlíonadh [Alt 31(8A)].
- Maidir le hiarrthóir costais toghcháin a thabhú mura n-údaraíonn a ghníomhaire toghcháin nó gníomhaire náisiúnta a pháirtí polaitíochta dó sin a dhéanamh [Alt 43 (1)]. Má chiontaítear é, féadfar fineáil a thobhach. [Alt 43(5)(a) & Alt 6 den Acht Fineálacha 2010].

- Glacadh go feasach le síntiús toirmiscthe dá dtagraítear in 1.7 thusas. Má chiontaítear é, féadfar fineáil a ghearradh [Alt 25(2)].
- Mainneachtain an gníomh iomchuí a dhéanamh i dtaca le síntiús toirmiscthe de réir mar a shonraítear i mír 1.5.1 (síntiúis gan ainm), nó i mír 1.5.6 (síntiúis ó thíortha eachtracha lasmuigh d'Éirinn), nó i mír 1.5.8 (síntiúis a sháraíonn an teorainn fhorordaithe). Má chiontaítear tú, féadfar fineáil a ghearradh ort [Alt 25(1)(a & b) & 25(2)(a) agus Alt 6 den Acht Fíneálacha 2010].
- Mainneachtain ráiteas síntiús, deimhniú um shíntiús airgid nó ráiteas ó institiúid airgeadais a chur ar fáil don Choimisiún faoin spriocdháta reachtúil (2 Meán Fómhair 2021, i gcás iarrthóirí nár eirigh leo). Má chiontaítear tú, féadfar fineáil a ghearradh ort. Féadfar fíneálacha leanúnacha a ghearradh as gach aon lá, tar éis an cointú, a bhfuil na cáipéisí reachtúla thuasluaite fós á n-iarraidh [Alt 25(1)(c); 25(2)(c) & Alt 6 agus 8 den Acht Fíneálacha 2010].
- Ráiteas síntiúis, nó dearbhú reachtúil, deimhniú um shíntiús airgid, nó ráiteas ó institiúid airgeadais, atá bréagach nó míthreorach, a thabhairt don Choimisiún d'aon ghnó. Má chiontaítear tú, d'fhéadfadh fineáil agus / nó príosúnacht suas le 3 bliana a bheith san áireamh leis na hiarmháirtí [Alt 25 (1) (d) agus Alt 25 (2) (b)].

Má tá an Coimisiún den tuairim go bhféadfadh cion a bheith déanta faoi na hAchtanna Toghcháin, déanfaidh sé an t-ábhar a tharchur chuig an nGarda Siochána.

Caibidil 2: Gníomhairí toghcháin na n-iarrthóirí

Is iad seo a leanas na príomhcheisteanna ar chóir do ghníomhaire toghcháin iarrthóra sa toghchán a bheith feasach orthu chun cinntiú go gcomhlíontar ceanglais na reachtaíochta:

- 2.1 Ceapachán gníomhaire toghcháin
- 2.2 Príomhfheidhmeanna gníomhaire toghcháin
- 2.3 Teorainneacha caiteachais don toghchán
- 2.4 Cuid de theorainn caiteachais iarrthóra a shannadh dá pháirtí polaitíochta
- 2.5 Daoine a d'fhéadfadh an caiteachas neamhúdaraithe a thabhú
- 2.6 Tréimhse an toghcháin
- 2.7 Cad iad costais toghcháin?
- 2.8 Cad é nach ionann é agus caiteachais toghcháin?
- 2.9 Costais eile a thabhaítear chun iarrthóir a chumasú
- 2.10 Sonraisc a íoc le soláthraithe
- 2.11 Ráiteas faoi chaiteachais toghcháin a chur isteach
- 2.12 Cionta agus pionóis a bhaineann le gníomhairí toghcháin

2.1 Ceapachán gníomhaire toghcháin

2.1.1 Ceapfaidh gach iarrthóir gníomhaire toghcháin [Alt 28(2)(a)]. Chun críocha an Achta, is é an gníomhaire toghcháin an duine atá freagrach as cuntas a thabhairt ar chostais a thabhaítear thar ceann an iarrthóra le linn an fheachtas fothoghcháin.

Caithfidh oifig nó áít a bheith ag an ghníomhaire toghcháin sa dálcheantar nó áisiúil don dálcheantar ar féidir éilimh, fógraí, eascairí, toghairmeacha agus doiciméid eile a sheoladh chuige [Alt 29(2)].

2.1.2 Caithfidh an t-iarrthóir ainm agus seoladh oifice an ghníomhaire toghcháin a sholáthar, i scríbhinn, don Cheann Comhairimh don dálcheantar ina bhfuil an t-iarrthóir ina sheasamh [Alt 28(2)(a)]. Ní mór é som a dhéanamh tráth nach déanaí ná an lá deireanach chun ainmniúcháin a fháil sa toghchán, i.e 12 meán lae, an 24 Meitheamh 2021. Cuirfidh an Ceann Comhairimh sonraí an ghníomhaire toghcháin ar fáil don Choimisiún ina dhiaidh sin [Alt 28(6)(b)].

2.1.3 Níl aon phoráil ar na páipéis ainmniúcháin don iarrthóir sonraí a thabhairt faoina ghníomhaire toghcháin. Mar sin, ní mór don iarrthóir na sonraí sin a sholáthar ar bhonn ar leith don Cheann Comhairimh. Tá foirm eisithe ag an gCoimisiún leis na Cinn Comhairimh agus is féidir na hiarrthóirí í a úsáid chun sonraí a chur ar fáil faoina ghníomhaire toghcháin. Tá sé an-tábhachtach go gcuirfear na mionsonraí cearta faoin duine a cheaptar mar ghníomhaire toghcháin (i.e. an duine a thabharfaidh cuntas ar chaiteachas fheachtas an iarrthóra) ar an eolas don Cheann Comhairimh ar an bhfoirm seo.

Ní ghlaicfaidh an Coimisiún le ráiteas faoi chaiteachais toghcháin ach amháin ón duine a chuir an Ceann Comhairimh in iúl dó mar ghníomhaire toghcháin an iarrthóra. Ba cheart don ghníomhaire toghcháin a chinntí go bhfuil an t-iarrthóir tar éis a chuid sonraí cearta a chur in iúl don Cheann Comhairimh.

2.1.4 Féadfaidh an t-iarrthóir gníomhú mar ghníomhaire toghcháin dó / di féin [Alt 28 (2)(b)]. Meastar iarrthóir nach dtugann fógra don Cheann Comhairimh faoi cheapachán gníomhaire toghcháin faoin lá deireanach chun ainmniúcháin a fháil a bheith ag gníomhú mar ghníomhaire toghcháin dá chuid féin [Alt 28(3)(b)].

Ceanglaítear ar iarrthóir atá ag gníomhú mar ghníomhaire toghcháin dá chuid féin ceanglaíse an Achta mar iarrthóir agus mar ghníomhaire toghcháin araon a chomhlíonadh [Alt 28(2)(b)]. Féadfaidh an t-iarrthóir ceapachán a ghníomhaire toghcháin a chúlghairm tráth ar bith [Alt 28 28(4)(b)]. Má tharlaíonn a leithéid, is é an t-iarrthóir amháin NACH MÓR DÓ fógra a thabhairt don Cheann Comhairimh, i scríbhinn, chun é a chur ar an eolas faoi chúlghairm aon ghníomhaire toghcháin amháin agus faoi ceapachán gníomhaire eile, mar aon leis na sonraí teagmhála.

Tar éis fógra a thabhairt faoi athrú ar ghníomhaire toghcháin, caithfidh an Ceann Comhairimh fógra i scríbhinn a thabhairt don Choimisiún maidir le cúlghairm gníomhaire toghcháin amháin agus gníomhaire eile a bheith ceaptha, mar aon leis na sonraí teagmhála nua.

Ní féidir leis an gCoimisiún glacadh le ráiteas faoi chaiteachais toghcháin (EES) más rud é nach ionann ainm an Ghníomhaire Toghcháin a chuir an Ceann Comhairimh in iúl dó agus hainm an Ghníomhaire Toghcháin ar an EES [Alt 28(5)(a)].

2.2 Príomhfheidhmeanna gníomhaire toghchán

- 2.2.1 Is é an gníomhaire toghchán an príomhnasc don Choimisiún maidir le caiteachas arna thabhbú thar ceann an iarrthóra sa bhfotoghchán. Ba chóir go mbeadh sé/sí sásta cuntais a choinneáil.
- 2.2.2 Féadfaidh an duine céanna gníomhú mar ghníomhaire toghchán do níos mó ná iarrthóir amháin. In imthosca den sórt sin, tá an gníomhaire toghchán freagrach ar leithligh as gach iarrthóir. Caithfear a bheith an-chúramach lena chinntí go gcoinnítear taifid agus cuntais ar leith le haghaidh gach iarrthóir agus go bhfuil sé indéanta costais a chionroinnt idir na hiarrthóirí éagsúla nuair is gá é sin a dhéanamh. Ní mór Ráitis faoi Chaiteachais Toghchán ar leith agus admhálacha / dearbháin / sonraisc ar leith (nó cóipeanna díobh) a chur isteach i dtaca le gach aon iarrthóir ar leith lena bhfuil an gníomhaire toghchán ag feidhmiú ar a shon.
- 2.2.3 Is é príomhfheidhm an ghníomhaire toghchán caiteachas a bhaineann le feachtas toghchán an iarrthóra a údarú agus a rialú agus cuntas a thabhairt ar chaiteachas den sórt sin.
- 2.2.4 Faoi réir a luaitear i míreanna 2.2.5 agus 2.2.6 thíos, is é an gníomhaire toghchán an t-aon duine a fhéadfaidh caiteachas a thabhbú nó íocaíochtaí a dhéanamh thar ceann an iarrthóra [Alt 31(4)(b)]. Caithfear gach sonrasc, admháil agus dearbhán a sholáthar don ghníomhaire toghchán agus caithfidh seisean iad a choinneáil chun an ráiteas faoi chaiteachais toghchán a chomhlánú.
- 2.2.5 Ní féidir le hiarrthóir aon chostais a thabhbú ná aon íocaíochtaí a dhéanamh i ndáil leis an bhfeachtas fothoghchán gan a bheith údaraithe ag an ghníomhaire toghchán déanamh amhlaidh. Is cion é d'iarrthóir costais a thabhbú nó íocaíochtaí a dhéanamh, seachas i leith “a chostais mhaireachtála réasúnach”, mura n-údaraíonn an ghníomhaire toghchán dó déanamh amhlaidh. (Féach mír 2.8.1 thíos le haghaidh míniú ar cad atá i gceist le “costais mhaireachtála réasúnacha”). I gcás inar thabhaigh iarrthóir nó duine eile thar ceann iarrthóra caiteachais roimh don ghníomhaire toghchán a bheith ceaptha, ní mór don iarrthóir sonraí faoi na costais sin, mar aon leis na sonraisc / admhálacha uile, a thabhairt don ghníomhaire toghchán nuair atá sé / sí ceaptha [Alt 31(8)]. Is cion é d'iarrthóir mainneachtain an riachtanas seo a chomhlíonadh [Alt 31(8A)].
- 2.2.6 Féadfaidh an gníomhaire toghchán daoine eile a údarú chun caiteachas a thabhbú nó íocaíochtaí a dhéanamh laistigh de theorainneacha airgeadais sonraithe [Alt 31(5)]. Caithfidh an gníomhaire toghchán cuntas a thabhairt ar chaiteachas ag gach duine údaraithe den sórt sin. Caithfidh costais a thabhaítear nó íocaíochtaí a dhéanann daoine údaraithe a bheith laistigh den teorainn a shonróidh an ghníomhaire toghchán. Féadfaidh gníomhaire toghchán a údarú don iarrthóir nó do ghníomhaire náisiúnta pháirtí polaitíochta an iarrthóra (más infheidhme) costais toghchán a thabhbú. Ní mór ainm agus seoladh gach aon duine údaraithe a chur san áireamh sa ráiteas faoi chaiteachais toghchán, agus ní mór don ghníomhaire toghchán an ráiteas a chur isteach chuig an gCoimisiún tar éis an toghchán.
- 2.2.7 Is ionann caiteachas toghchán arna thabhbú ag gníomhaire toghchán an iarrthóra agus cur chun cinn comhiarrthóra in ábhar toghchán iarrthóra, trí, mar shampla,

formhuiniú a iarrann vótaí don chomhiarrthóir a áireamh. thar ceann an chomhiarrthóra sin. Tugtar tras-chanbhasáil nó cur chun cinn stiallacha air seo - féach Agusín 3. (Tá feidhm leis seo i gcás tacaíochta traspháirtí d'iarthóirí atá san iomaíocht sa toghchán freisin, m.sh. dhá pháirtí polaitiúla ar leith a bhfuil comhaontú vótala acu lena chéile.)

2.2.8 Sa chás gur dóigh go ndéanfar tras-chanbhasáil nó cur chun cinn stiall, ba cheart comhaontuithe agus údaruithe a chur i bhfeidhm idir na gníomhairí toghcháin ábhartha chun na costais dhóchúla a chomhaontú.

2.2.9 De ghnáth, **BA CHÓIR** cuid den chostas a íoc laistigh de theorainn chaiteachais an chomhiarrthóra. (Dhéanfaí é seo a ríomh de réir an mhéid a mbeidh an comhiarrthóir le feiceáil ar ábhar toghcháin an iarrthóra.) Mar sin féin, féach mír 2.2.10 thíos.

2.2.10 I bhformhór na gcásanna tá luach na tras-chanbhasála díreach mar an gcéanna maidir le gach iarrthóir, i.e. tugtar an méid céanna spáis ar phóstaer, mar shampla, curtha ar leataobh le haghaidh ag larrthóir A dá chomhiarrthóir larrthóir B is atá curtha ar leataobh ag larrthóir B d'iarthóir A. Sna himthosca sin ní bheidh sé riachtanach do gach gníomhaire toghcháin cuntas a thabhairt ar na codanna éagsúla den ábhar canbhasála ar bhonn ar leith. Ina áit sin, ba cheart do gach aon ghníomhaire toghcháin cuntas a thabhairt ar chostas ionmlán an ábhair (m.sh. póstaer) agus ní mór do gach gníomhaire toghcháin nóta a dhéanamh ar fhoirm an ráitis faoi chaiteachais toghcháin go raibh tras-chanbhasáil i gceist ach, toisc go bhfuil na cionta i gceist go hiomlán cothrom, níl sé / sí ag tabhairt cuntas ach amháin ar an gcostas ionmlán i leith a iarrthóra amháin.

2.2.11 Sa chás nach ionann na cionúireachtaí tras-chanbhasála, nó go bhfuil difríocht idir líon na gcoípeanna den earra, i.e. líon na bpóstaer, a bhfuil cuntas déanta orthu, caithfidh gach gníomhaire toghcháin cuntas a thabhairt ar an gcuid de chostas ábhair an iarrthóra ar leith (m.sh. póstaer) móide an chuid den chostas a bhaineann leis an ábhar a úsáideann a chomhiarrthóir sa toghchán.

2.3 Teorainneacha caiteachais don toghchán

2.3.1 Is é an teorainn chaiteachais reachtúil don fhothoghchán ná [Alt 32(1)(a) & Alt 3(1)].

Dálcheantar 4 shuiochán - **€37,650**

Tá CBL san áireamh sa teorainn chaiteachais seo. Caithfidh gach caiteachas a dhéanann an gníomhaire toghcháin agus páirtí polaitíochta (an phríomhhoifig agus an eagraíocht áitiúil araon) ar iarrthóir a bheith laistigh den teorainn seo.

2.3.2 Tá an teorainn reachtúil do gach iarrthóir aonair i ndálcheantar.

2.3.3 Ní cheadaítear aon chaiteachas ar leithligh nó breise ag páirtí polaitíochta ar iarrthóir sa bheis ar an méid a shann an t-iarrthóir don pháirtí (féach mír 2.4.1 thíos) [Alt 32(2)]. Mura sannfaidh iarrthóir páirtí polaitíochta aon chuid den teorainn chaiteachais reachtúil don pháirtí, ní féidir leis an bpáirtí aon chostais a thabhú thar ceann an iarrthóra sa fhothoghchán, mura n-údaraíonn gníomhaire toghcháin an iarrthóra dó déanamh amhlaidh.

Is féidir le iarrthóirí neamhpáirtí dul ar aghaidh díreach go dtí mír 2.5

2.4 Cuid de theorainn caiteachais iarrthóra a shannadh dá pháirtí polaitíochta

2.4.1 Má tá iarrthóir ag dul san iomaíocht sa toghchán thar ceann páirtí polaitíochta, féadfaidh sé / sí aontú, i scríbhinn, lena pháirtí polaitíochta, méid na teorann caiteachais atá le sannadh don pháirtí lena chaitheamh ag gníomhaire náisiúnta an pháirtí [Alt 32(1)(b)]. D'fhéadfadh sé sin a bheith suas le 100% de theorainn an iarrthóra. Níl aon oibleagáid dhlíthiúil ar iarrthóir, áfach, aon mhéid a shannadh don pháirtí. Ní féidir le gníomhaire toghcháin an iarrthóra ach méid na teorann reachtúla don iarrthóir sin a chaitheamh, nó a údarú go gcaithfear é, [Alt 32(1)(a)] a fhanfaidh tar éis an sannadh a dhéanamh. Is é sin le rá, cibé méid a sannann iarrthóir don pháirtí, níl sé ar fáil le caitheamh ag gníomhaire toghcháin an iarrthóra.

Eiseamhláir:

	Toghcheantar 4 shuiochán
Teorainn caiteachais reachtúil	€37,650
An méid leithdháilte ag an iarrthóir	€10,000
An méid is féidir le gníomhaire toghcháin a chaitheamh	€27,650

2.4.2 Ní shonraíonn an tAcht cathain a chaithfear an sannadh i scríbhinn a dhéanamh. Sa chaoi chéanna, ní choisctear leis an Acht ath-idirbheartaíocht a dhéanamh maidir leis an gcionroinnt chomhaontaithe. Molann an Coimisiún go láidir, má tá sannadh do pháirtí polaitíochta á dhéanamh, gur cheart é a dhéanamh agus a chur in iúl don ghníomhaire toghcháin sula dtabhóidh gníomhaire toghcháin nó gníomhaire náisiúnta pháirtí polaitíochta an iarrthóra aon chostais.

2.4.3 Ceanglaítear leis an Acht go gcaithfear an sannadh comhaontaithe a dhéanamh i scríbhinn idir an t-iarrthóir agus an páirtí. Nuair a dhéantar idirbheartaíocht ar thascanna, caithfear comhaontú nua i scríbhinn a dhéanamh idir an t-iarrthóir agus an páirtí. Ba chóir cóip den chomhaontú i scríbhinn a sholáthar do ghníomhaire toghcháin an iarrthóra toisc go n-iarrfar air / uirthi cóip den chomhaontú a chur faoi bhráid an Choimisiúin i scríbhinn in éineacht lena Ráiteas faoi Chaiteachais Toghcháin.

2.4.4 Caithfidh an comhchaiteachas thar ceann an iarrthóra ag gníomhaire toghcháin an iarrthóra (lena n-áirítear daoine údaraithe) agus gníomhaire náisiúnta an pháirtí (lena n-áirítear daoine údaraithe) fanacht laistigh den teorainn chaiteachais reachtúil don iarrthóir.

2.5 Daoine a d'fhéadfadh an caiteachas neamhúdaraithe a thabhf

(a) Caiteachas "tríú páirtithe"/"daoine eile"

2.5.1 Ceadaítear caiteachas ó “thríú páirtithe” agus ó “dhaoine eile”, i.e. iad siúd nach bhfuil ceangailte le hiarrthóir nó le páirtí polaitíochta, faoin Acht chomh fada is go gcuireann an tríú páirtí / duine eile in iúl don Choimisiún go bhfuil sé ar intinn acu costais toghchán a thabhf.

Ba cheart do ghníomhairí toghcháin fógra a thabhairt don Choimisiún má thagann siad ar an eolas faoi thríú páirtithe nó daoine eile a thabhaíonn caiteachas toghcháin ag cur páirtí polaitíochta nó iarrthóra chun cinn nó ina choinne.

2.5.2 Ní fhéadfar fógraí nó fógraí i nuachtáin, in irisí nó i bhfoilseacháin thréimhsíúla eile a chuireann leasanna iarrthóra chun cinn nó a chuireann i gcoinne iad a chur ach má iarrann an t-iarrthóir, gníomhaire toghcháin an iarrthóra, gníomhaire náisiúnta pháirtí polaitíochta an iarrthóra nó duine atá údaraithe i scríbhinn ag an iarrthóir nó ag ceachtar gníomhaire. Féadfaidh “tríú páirtithe” agus “daoine eile” fógraíocht nuachtáin a shocrú má thugann siad Deimhniú Údaraithe ón gCoimisiún ar fáil don fhoilsitheoir ag deimhniú gur chomhlíon siad na ceanglais dhlíthiúla iomchuí. Cuirfidh an Coimisiún in iúl d'eagarthóirí / foilsitheoirí forálacha an Acharta ina leith seo [Alt 31(10)].

2.5.3 Beidh ar na páirtithe sin / Daoine Eile a thabhaíonn costais toghcháin cuntas a thabhairt ar a gcostais toghcháin i Ráiteas um Chostais Toghcháin [Alt 36(1)(a)].

Nóta: Eisíodh treoirlínte ar leithligh do dhaoine agus d'fhoilsitheoirí eile, tá siad seo ar fáil ar shuíomh gréasáin an Choimisiúin.

(b) Caiteachas eagraíochta páirtí áitiúil

2.5.4 Ní cheadaítear aon chaiteachas ar leithligh nó breise ó pháirtí polaitíochta de bhréis ar an teorainn caiteachais reachtúil. Ba cheart go mbeadh aon chaiteachas arna thabhú ag eagraíocht na bpáirtithe áitiúla thar ceann an iarrthóra:

- údaraithe ag an gníomhaire náisiúnta agus curtha san áireamh i Ráiteas faoi Chaiteachais Toghcháin an gníomhaire náisiúnta; nó
- údaraithe ag an gníomhaire toghcháin agus curtha san áireamh i Ráiteas faoi Chaiteachais Toghcháin an gníomhaire toghcháin.

(c) Caiteachas a dhéanann daoine / comhlachtaí a meastar iad a bheith ceangailte le hiarrthóir

2.5.5 Ba chóir go mbeadh a fhios ag gníomhairí toghcháin má thabhaíonn duine nó comhlacht, a mheasann an Coimisiún a bheith bainteach le hiarrthóir, faoi cheangal nó faoi thionchar nó faoi rialú iarrthóra, costais sa toghchán do cheachtar acu an t-iarrthóir a chur chun cinn nó cur i gcoinne iarrthóra eile, féachfar ar chostais den sórt sin mar chuid de chostais toghcháin an chéad iarrthóra agus caithfidh gníomhaire toghcháin an iarrthóra sin é a chur san áireamh laistigh de theorainn caiteachais an iarrthóra (ie, an chuid sin den teorainn a coinnithe ag an iarrthóir) [Alt 31(6)]. Má thugann an caiteachas seo caiteachas ó gníomhaire toghcháin an iarrthóra thar an teorainn ábhartha, beidh cion déanta.

2.5.6 Ós rud é go bhféadtar a mheas i ndeireadh na dála gur caiteachas arna thabhú thar ceann a n-iarrthóirí caiteachas daoine aonair / grúpaí áirithe, tá sé tábhachtach go mbeadh gníomhairí toghcháin ar an eolas faoi ghníomhaíochtaí an duine / na ngrúpaí sin agus, más gá, na nithe sin a thabhairt leo aird an Choimisiúin.

2.6 Tréimhse an toghcháin

2.6.1 Baineann na teorainneacha caiteachais san bhfothoghchán leis na costais go léir a thabhaítear agus na híocaíochtaí a dhéantar chun maoin, earraí nó seirbhísí a sholáthar arna n-úsáid chun críocha toghcháin le linn na tréimhse dar tosach an dáta a eisítear an eascaire agus a chríochnaíonn ar lá na vótála, agus an dá dháta sin san áireamh [Alt 31(3)(a)(ii)]. Téann an tréimhse toghcháin don fhothoghchán seo ón 16 Meitheamh 2021 go dtí an 8 Iúil 2021.

2.6.2 Is cuma cathain a thabhaítear na costais nó nuair a dhéantar na híocaíochtaí, caithfear iad a chur san áireamh má bhaineann siad le maoin, earraí nó seirbhísí a úsáidtear chun críocha toghcháin le linn na tréimhse toghcháin. Dá réir sin, caithfear cuntas a thabhairt ar chostais a thabhaítear nó íocaíochtaí a dhéantar tráth ar bith roimh dháta eisiúna an eascaire ar mhaoin, earraí nó seirbhísí a úsáidtear le linn na tréimhse toghcháin [Alt 31(3)(b)] .

2.6.3 Má thabhaítear costais nó má dhéantar íocaíochtaí ar mhaoin, earraí nó seirbhísí nár úsáideadh, nó nár úsáideadh ach cuid díobh, le linn na tréimhse toghcháin ní bheidh sé riachtanach cuntas a thabhairt ar an gcuid nár úsáideadh. Ar an gcaoi chéanna, ní bheidh sé riachtanach cuntas a thabhairt ar chostais a tabháodh nó íocaíochtaí a rinneadh i leith maoine, earraí nó seirbhísí a úsáideadh roimh thosach na tréimhse toghcháin nó a úsáideadh tar éis na tréimhse toghcháin. Seo a leanas roinnt samplaí de rudaí a d'fhéadfadh a bheith i gceist leis seo:

- ábhar poiblíochta a scaip iarrthóirí / páirtithe polaitiúla sular thosaigh tréimhse an toghcháin;
- costais árachais nó cíosa a bhaineann le háitreabh feachtas a mhéid a bhaineann na costais le tréimhse roimh agus / nó tar éis na tréimhse toghcháin;
- Fógraí le rá "Go raibh maith agat" a scaipeadh i ndiaidh an toghcháin.

Féach mír 2.9 chun tuilleadh sonraí faoi a fháil.

2.6.4 Mar shampla, má fhoilsítear fógrán i nuachtán nó i bhfoilseachán tréimhsíuil eile a bhfuil dáta foilsithe air (i.e. an dáta atá clóite ar an bpáipéar) atá le linn na tréimhse toghcháin, measfar an costas a bheith ar an bhfógra mar chostas toghcháin. Má tá dáta an fhoilsithe roimh thréimhse an toghcháin nó dá éis, ní fhéachtar ar an bhfógra mar chostas toghcháin.

2.6.5 Measfar costas toghcháin tuairime nó suirbhé eile dá samhail a rinneadh laistigh den tréimhse 60 lá roimh lá na vótála mar chaiteachais toghcháin [Sceideal mír 1(g)].

2.7 Cad iad costais toghcháin?

2.7.1 Foráiltear leis an reachtaíocht gurb iad costais toghcháin na costais sin, agus iad sin amháin, a leagtar amach sa sainmhíniú ar chostais toghcháin in Aguisín 1, a thabhaítear lad sa soláthar maoine, earraí nó seirbhísí le húsáid sa toghchán le linn thréimhse an toghcháin [Alt 31 (1) (a) & Sceideal 1 a ghabhann leis an Acht] (16 Meitheamh 2021 go dtí an 8 Iúil 2021) d'fhonn:

- leasanna páirtí polaitíochta nó toghadh iarrthóra a chur chun cinn nó cur ina choinne; nó
- polasaithe páirtí polaitíochta nó barúlacha páirtí polaitíochta ar bheartais pháirtí polaitíochta eile nó iarrthóra a chur i láthair sa toghchán; nó
- vótaí a lorg ar son iarrthóra nó ina choinne; nó
- beartais iarrthóra nó tuairimí iarrthóra a chur i láthair ar aon ábhar a bhaineann leis an toghchán nó tuairimí iarrthóra ar bheartais páirtí polaitíochta nó iarrthóra eile sa toghchán; nó
- tionchar a imirt ar thoradh an toghcháin aon tslí eile.

2.7.2 I gcás go n-úsáidtear maoin, earraí nó seirbhísí, arna soláthar saor in aisce nó faoi bhun an chostais, le linn na tréimhse toghcháin, meastar gur costais toghcháin iad a chaithfidh an gníomhaire ábhartha a chur san áireamh mar chaiteachas toghcháin ar a bpraghás tráchtála [Alt 31(2)]. [Sampla de seo is ea nuair a aontaíonn cuideachta prioritála litríocht toghcháin a sholáthar a chosnódh € 1,500 de ghnáth.] Caithfear an soláthar ábhair seo a údarú agus a chur san áireamh ar a praghás tráchtála lúide aon ghnáth lascaine a d'fhéadfadh a bheith ar fáil .

2.7.3 Ba chóir a thabhairt faoi deara, i gcás ina soláthraíonn gnó / cuideachta seirbhísí saor in aisce nó faoi chostas, nach bhfuil siad incheadaithe ach faoi bhun luach € 200 mura bhfuil an gnó / cuideachta cláraithe mar dheontóir corparáideach leis an gCoimisiún (féach mír 1.5. 4)

2.7.4 Cuimsíonn costais toghcháin íocaíochtaí le hoibrithe feachtas íoctha nuair a fhaightear iad.

2.7.5 Ní féidir samplaí deifnídeacha a thabhairt sna treoirlínte seo de gach cineál costais toghcháin. Mura bhfuil tú cinnte ar cheart cuntas a thabhairt ar earra costais mar chostas toghcháin ba chóir duit teagmháil a dhéanamh le Rúnaíocht an Choimisiúin chun comhairle a fháil.

Caiteachais toghcháin a íoctar as cistí poiblí

2.7.6 I gcás go n-úsáidtear maoin, seirbhísí nó saoráidí arna maoiniú go poiblí chun críocha toghcháin, caithfear costas na húsáide sin a aisíoc leis an soláthraí ábhartha. Ansin caithfear costais den sórt sin a áireamh mar chostas toghcháin. Caithfidh gníomhaire toghcháin an iarrthóra úsáid aon ábhair den sórt sin a údarú. Is ceist don ghníomhaire ábhartha agus don iarrthóir, i gcomhairle le soláthraí na maoine, na seirbhísí nó na saoráidí, luach na húsáide a chinneadh chun críocha toghcháin le linn na tréimhse toghcháin agus cuntas a thabhairt ina leith sin sa ráiteas ar chostais toghcháin. [I measc samplaí den chineál seo de chaiteachais tá áiseanna arna maoiniú é go poiblí leithéidí clúdach réamhíoctha, teileafóin, am foirne srl. a úsáid]

2.7.7 D'fhéadfadh sé a tharlú go n-iarraí ar iarrthóirí san fhothoghchán agus ar sealbhóirí oifige tofa / poiblí iad cumarsáid a dhéanamh leis na toghthóirí le linn na tréimhse toghcháin. Sa chás go n-íoctar costais ó chistí poiblí, is gá idirdhealú a dhéanamh idir úsáid acmhainní poiblí agus iad i mbun a ngnó ionadaíoch agus úsáid acmhainní poiblí chun críocha toghcháin. Caithfear aon úsáid as a gcuid áiseanna maoinithe go poiblí chun a gcuspóirí toghcháin féin a áireamh mar chostas toghcháin.

2.7.8 Más rud é, le linn na tréimhse toghcháin, go n-úsáideann an t-iarrthóir ábhair atá maoinithe go poiblí chun críche aon chineál cumarsáide gan iarraidh le haon cheann de na toghthóirí, measfar gur úsáideadh na hábhair chun críocha toghcháin agus beidh na costais a chur san áireamh mar chostas toghcháin ar a luach iomlán tráchtala.

2.7.9 Sa chás go n-ardaíttear fiosrúchán nua le hiarrthóir ina cháil mar iarrthóir (lena n-áirítear fiosrúchán nár ardaíodh leis an iarrthóir roimh an bhfothoghchán) fad is atá sé / sí ag canbhasáil agus áiseanna maoinithe go poiblí á n-úsáid aige chun críocha freagra a thabhairt ar an bhfiosrúchán, measfar na háiseanna sin a bheith úsáidte chun críocha toghcháin. Áirítear leis seo an t-am a chaithéann baill foirne ag ullmhú freagartha don fhiosrúchán (seachas amháin nuair a bhíonn an fhoireann sin ag obair go deonach ar fheachtas an iarrthóra).

2.7.10 Meabhraítear do bhaill an Oireachtas go gcuirtear saoráidí maoinithe go poiblí ar fáil dóibh le haghaidh a n-úsáide féin amháin mar ionadaithe poiblí. Níor cheart na háiseanna seo a sholáthar d'iarrthóirí eile chun críocha toghcháin. D'fhéadfadh iarmháirtí tromchúiseacha a bheith leis seo faoi na hAchtanna um Eitic in Oifigí Poiblí 1995 agus 2001, chomh maith le costas toghcháin nach mór a chur san áireamh.

2.8 Cad é nach ionann é agus caiteachais toghcháin?

2.8.1 I measc na míreanna nach ionann iad agus caiteachais toghcháin, áirítear:

- **seirbhís poist saor in aisce** curtha ar fáil ag an Post d'iarrthóirí (i.e., Litir Um Thoghcháin) [*Sceideal mír 2 (a); Alt 22(2)(b)(i)*]. Ba chóir a thabhairt faoi deara nach meastar ach na costais postais mar chostas toghcháin. Is costas toghcháin an costas a bhaineann leis an mbileog / seoladh toghcháin / Litir um Thoghcháin a tháirgeadh;
- seirbhís saor in aisce curtha ar fáil ag duine aonair, lena n-áirítear cead mótarfheithicil, teileafón srl. an duine aonair sin a úsáid, sa chás nach cuid den obair nó de ghnó an duine í an tseirbhís atá curtha ar fáil [*Sceideal mír 2(a); Alt 22(2)(b)(iii)(I)*]. [NÓTA: Tagraíonn an fhoráil seo den Acht go sonrach do dhuine aonair agus d'úsáid mhótarfheithicil duine (uatha). Má sholáthraíonn duine níos mó ná feithicil amháin, féadfar breathnú ar úsáid na bhfeithicí breise mar chostais toghcháin. Má chuirtear feithicil atá faoi úinéireacht cuideachta, comhpháirtíochta, gnó srl. Ar fáil d'iarrthóirní mheastar gur seirbhís in aisce í a sholáthraíonn duine aonair. Sna himthosca sin meastar gur costas toghcháin úsáid na feithicle le linn na tréimhse toghcháin. Ní mór an costas tráchtala a bhaineann le feithicil den chineál céanna a fhostú ar feadh tréimhse den chineál céanna a fháil amach chun an costas toghcháin a ríomh.];
- **seirbhís a sholáthraíonn fostáí de chuid páirtí polaitíochta i dtoghchán**, lena n-áirítear mótarfheithicil an duine a úsáid, i gcás ina n-íocatar luach saothair an fhostáí as acmhainní páirtí nó as cistí poiblí agus i gcás nach bhfuil an fostáí ag fáil aon luaíochta nó sochair de chineál eile seachas a ghnáth-luach saothair

(lena n-áirítear costais a chúiteamh) as an tseirbhís sin [*Sceideal mír 2 (a); Alt 22(2)(b)(iii)(II)*]. Sa chás go n-íocatar íocaíochtaí ragoibre de ghnáth le fostai de chuid páirtí polaitíochta as uaireanta breise a oibriú, meastar gur “gnáth-luach saothair” é seo agus ní fhéachtar air mar chostas toghcháin;

- **gnáthchlúdach sna meáin** agus craoladh a tharchur ar an raidió nó ar an teilifís thar ceann iarrthóra nó páirtí polaitíochta [*Sceideal Mír 2(a); Alt 22(2)(b)(iv) & (v)*]. Ní chlúdaíonn sé seo aon chostais léiriúcháin, nó costais eile, a bhaineann le tarchur ar raidió nó teilifís;
- **fógraíocht lasmuigh de thréimhse an toghcháin** - fógraí a bhí le feiceáil i nuachtán a raibh an dáta foilsithe lasmuigh de thréimhse an toghcháin m.sh., fógraí “Go raibh maith agat” i nuachtáin tar éis lá na vótála.
- **costais toghcháin a tabhaíodh i dtoghchán Dáil, Eorpach nó áitiúil roimhe seo** a nochtadh i ráiteas faoi chaiteachais toghcháin arna gcur ar fáil don Choimisiún nó d’údarás áitiúil [*Sceideal mír 2 (b)*]. Níl aon ghá ann na costais seo a thaifeadadh arís. Ní bhaineann sé seo le hábhar a úsáidtear le haghaidh reifrinn.

[**NÓTA:** Má tá sé ar intinn ag iarrthóir ábhar toghcháin a taifeadadh i Ráiteas um Chostais Toghcháin roimhe seo a úsáid, nó a athúsáid, caithfidh a ghníomhaire toghcháin fógra a thabhairt do Rúnaíocht an Choimisiúin agus sonraí a chur ar fáil faoi na hábhair atá le hathúsáid agus an ráiteas faoi chaiteachais toghcháin ar taifeadadh iad roimhe seo.]

- **na táillí a ghearradh chun an t-ainmniúchán a dhaingniú**, mar shampla an éarlais i leith an iarrthóra nó na gcostas taistil nó costais eile a thabhaíonn iarrthóir agus aontóirí á bhfáil aige chun ainmniúchán an iarrthóra a fháil [*Sceideal mír 2(d) & (dd)*];
- an costas chun **cóipeanna de chlár na dtoghthóirí** a cheannach [*Sceideal mír 2(e)*];
- **costais mhaireachtála réasúnacha** (lena n-áirítear an chóiríocht) an iarrthóra agus saorálaithe atá ag obair thar a cheann [*Sceideal mír 2(f)*]. Faoin gceannteideal seo, anuas ar chostais chóiríochta, ceadaítear caiteachas suas le €50 an duine in aghaidh an lae ar shólaistí, srl., agus ní gá cuntas a thabhairt ina leith. (Ciallaíonn sé seo nach mbreathnáitear ar chostais chóiríochta móide costais eile suas le €50 an duine in aghaidh an lae mar chaiteachais toghcháin.);
- **costais le haghaidh sólaistí** don iarrthóir agus d’oibrithe feachtais deonacha i gcás nár sháraigh an méid a thabhaítear in aghaidh an lae ar aon duine amháin an méid a chinn an Coimisiún mar chostais mhaireachtála réasúnacha.
- **aon oibrí feachtais íoctha a thabhaíonn mionchostais** (nach mó iad ná €126.97 in aon íocaíocht amháin) a thabhaítear go dlíthiúil i ndáil leis an toghchán mura n-aisíocatar an tsuim sin leis an duine. (Go simplí, fágann sé sin go bhféadfaidh duine íoc as earraí beaga a chosnaíonn níos lú ná €126.97 agus

nach ionann iad sin agus caiteachais toghcháin mura n-iarrann an duine aisíocaíocht ón ngníomhaire toghcháin) [Sceideal mír 2(g)].

[**NÓTA:** Ní féidir ach amháin le gníomhairí toghcháin an iarrthóra, gníomhaire náisiúnta an pháirtí polaitíochta, nó duine atá údaraithe ag ceachtar gníomhaire sin chun caiteachais toghcháin a thabhbú, speansais a thabhbú go dleathach ná íocaíochtaí a dhéanamh i dtoghchán i dtaca leis an iarrthóir. Dá réir sin, tá cion á dhéanamh ag aon duine eile a thabhaíonn costais nó a dhéanann íocaíochtaí i dtoghchán thar ceann iarrthóra.

Ní mór do ghníomhairí toghcháin taifead a choinneáil de na mionchostais uile nach bhfuil cuntas déanta orthu mar chaiteachais toghcháin ina ráiteas faoi chaiteachais toghcháin. D'fhoill déileáil le haon cheisteanna a d'fhéadfadh teacht chun cinn maidir le cén fáth nach dtaispeántar caiteachais i leith earraí áirithe ar úsáideadh le linn na tréimhse toghcháin mar chaiteachais toghcháin sa ráiteas faoi chaiteachais toghcháin, d'fhéadfadh gá a bheith ann le taifead de na "mionchostais" sin go léir a chur faoi bhráid an Choimisiúin. D'fhéadfadh sonraisc, admhálacha agus dearbháin maidir le mionchostais a bheith ag teastáil freisin agus ba cheart don Ghníomhaire Toghcháin iad a choinneáil. Ní chuirtear mionchostais san áireamh chun na costais toghcháin iomlán a thabhaítear a ríomh.]

- **saorálaithe a ghlacann saoire bhliantúil**, m.sh. sa chás go dtógann foireann FPE atá ag dul as oifig nó foireann Chomhalta an Oireachtais (mar shampla cúntóir pearsanta, cúntóir taighde, srl.) saoire bhliantúil agus go n-oibríonn sé nó sí ar fheachtas toghcháin iarrthóra ar bhonn deonach le linn thréimhse an toghcháin, measfar an obair a dhéanann an ball foirne a bheith déanta mar sheirbhís saor in aisce agus ní mheasfar costas a thuarastal agus é ag obair go deonach mar chostais toghcháin chun críche an Acharta;
- **fíneálacha a ghearrann** orgán an Stáit, m.sh. fíneálacha páirceála agus bruscair;
- **seirbhísí cuntasóra**, nó duine eile, (is cuma an íocatar iad) atá fostaithe chun an sainchuspóir an comhlíonadh cheanglais an Acharta a chinntíú;
- **úsáid oifigí ar le páirtí polaitíochta iad** agus a chuirtear ar fáil d'iarrthóir le húsáid sa toghchán. Ní gá costas barúlach cíosa a chur i leith úsáid na n-oifigí sin. Mar sin féin, is costais toghcháin iad costais teasa, solais, teileafón, srl. a thabhaítear chun críocha toghcháin in oifigí den sórt sin le linn thréimhse an toghcháin.
- **póstaeir toghcháin a bhaint anuas** (má bhaintear aníos iad tar éis an lá vótáiochta).
- **ábhar toghcháin eile lasmuigh de thréimhse an toghcháin**, mar shampla cártáí "Go raibh maith agat", bileoga, nuachtetreacha, srl., a dáileadh lasmuigh de thréimhse an toghcháin.
- **úsáid teileafón phríobháideacha** (lena n-áirítear fóin phóca) i gcás nár aisíocadh an costas a tabhaíodh leis an duine.

- **iompar agus taistéal**, lena n-áirítear costais díosail / peitril nár aisíocadh leis an duine.
- **cóisir “deireadh na vótáiochta”**.

Níl an liosta seo uileghabhálach críochnúil. Má tá aon cheist agat maidir le míreanna costais a d’fhéadfadh a bheith agat i rith na tréimhse toghcháin, tá Rúnaíocht an Choimisiúin ar fáil chun cabhrú leat.

2.9 Costais eile a thabhaítear chun iarrthóir a chumasú

2.9.1 D’fhéadfadh sé tarlú go gcaithfear costais áirithe a thabhú thar ceann an iarrthóra d’fhonn a rannpháirtíocht sa phróiseas toghcháin a éascú nó chun tuiscint ar an reachtaíocht ábhartha a éascú. Ní mheasann an Coimisiún go bhfuil na costais sin ináirithe mar chuid de chaiteachas toghcháin iarrthóra nó páirtí polaitíochta. D’fhéadfadh na samplaí ag seo leanas a bheith áirithe mar chuid de na freagraí:

- costais chúraim leanaí bhreise;
- costas oibrithe malartacha a fhostú;
- cead neamhláithreach le pá;
- ús iasachta agus muirir bhainc;
- costais a bhaineann le cruinnithe a tionóladh chun rannpháirtithe toghcháin a chur ar an eolas faoi riachtanais na reachtaíochta toghcháin (m.sh. cíos seomra, doiciméid, sólaistí, taistéal).

2.10 Sonraisc a íoc le soláthraithe

2.10.1 Ní mór don ghníomhaire toghcháin éilimh ar chostais toghcháin a íoc, ó sholáthraithe, laistigh de 45 lá tar éis lá na vótála (i.e., 22 Lúnasa 2021). Ní féidir leis an ghníomhaire toghcháin éilimh a fhaightear tar éis an dáta seo a íoc [Alt 34]. Is cion é íocaíocht a dhéanamh má fhaightear an t-éileamh tar éis na 45 lá a bheith caite. Ar mhaithe le díospóidí a sheachaint, tá sé an-tábhachtach go gcuirfeadh gníomhairí a gcuid soláthróirí ar an eolas faoin gceanglas seo agus orduithe á gcur acu ar mhaoin, earraí nó seirbhísí. Cé nach féidir éilimh den sórt sin a íoc, fós féin meastar gur ionann iad agus caiteachais toghcháin agus ní mór cuntas a thabhairt orthu sa Ráiteas faoi Chaiteachais Toghcháin a chuirtear ar fáil don Choimisiún.

2.11 Ráiteas faoi chaiteachais toghcháin a chur isteach

2.11.1 Seolfaidh an Coimisiún ráiteas faoi chaiteachais toghcháin agus foirm dearbhaithe reachtúil chuig gach aon ghníomhaire toghcháin [Alt 36(1) & (2)]. Is féidir teagmháil a dhéanamh le baill foirne Rúnaíocht an Choimisiúin ag info@sipo.ie má tá cúnamh ag

teastáil. Beidh Rúnaíocht an Choimisiúin ar fáil freisin chun bualadh le gníomhairí toghcháin chun cabhrú leis an bhfoirm a chomhlánú.

Ní mór don Choimisiún an fhoirm chomhlánaithe a fháil laistigh de 56 lá tar éis lá na vótála (i.e. an 2 Meán Fómhair 2021).

Ceanglófar ar an gníomhaire toghcháin ráiteas faoi chaiteachais toghcháin a chomhlánú fiú mura dtabhaíodh aon chostais.

2.11.2 Caithfidh an méid seo a leanas a bheith áirithe sa ráiteas faoi chaiteachais toghcháin:

- sonraí faoi na costais go léir a thabhaítear agus na híocaíochtaí a rinne an gníomhaire toghcháin agus a dhaoine údaraithe, lena n-áirítear soláthairtí maoine, earraí nó seirbhísí saor in aisce nó faoi bhun an chostais a úsáideadh le linn na tréimhse toghcháin [Alt 36(1)(a)];
- sonraí faoi dhaoine údaraithe (a bhféadfadh an t-iarrthóir a bheith iontu; stiúrthóir toghchán nó gníomhaire náisiúnta an pháirtí) lena n-áirítear an méid a údaraíodh do gach duine údaraithe a chaitheamh agus na méideanna a caitheadh i ndáiríre;
- deimhniú ar an gcuid de theorainn caiteachais an iarrthóra a shannfaidh an t-iarrthóir dá pháirtí polaitíochta [Alt 36(1)(c)]. Mar atá luaite i mír 2.4.3, ní mór don ghníomhaire toghcháin an ráiteas faoi chaiteachais toghcháin a thabhairt isteach in éineacht leis an gcomhaontú i scríbhinn idir an t-iarrthóir agus an páirtí polaitíochta;
- mionsonraí faoi aon éilimh ar íocaíocht a bhfuil easaontas ann faoi [Alt 36(1)(d)];
- faisnéis maidir le hélimh ar íocaíocht atá déanach (i.e., éilimh a fuarthas níos mó ná 45 lá tar éis lá na vótála) [Alt 36(1)(d)];
- mionsonraí faoi chostais arna dtabhú ar earraí, ar mhaoín nó ar sheirbhísí a úsáideadh le linn na tréimhse toghcháin inar iocadh na costais as cistí poiblí.

2.11.3 D'fonn déileáil le haon cheisteanna a d'fhéadfadh teacht chun cinn maidir le céan fáth nach dtaispeántar caiteachais i leith earraí áirithe ar úsáideadh le linn na tréimhse toghcháin mar chaiteachais toghcháin sa ráiteas faoi chaiteachais toghcháin, d'fhéadfadh gá a bheith ann le taifead de na "mionchostais" sin go léir (nach sáraíonn €126.97 in aon focaíocht amháin) a chur faoi bhráid an Choimisiúin. Ní chuirtear mionchostais san áireamh chun na costais toghcháin iomlán a thabhaítear a ríomh (féach mír 2.8.1 chun teacht ar shainmhíniú ar "mionchaiteachais").

2.11.4 Ní mór sonraisc, admhálacha nó dearbháin maidir le gach íocaíocht de chostais toghcháin ar mó iad ná €126.97 chur san áireamh sa ráiteas faoi chaiteachais toghcháin [Alt 31(9)]. Forchoimeádann an Coimisiún an ceart chomh maith aon sonrasc, admháil nó dearbhán a iarraidh ar earra caiteachais ar luach níos lú ná €126.97 atá luaite i ráiteas faoi chaiteachais toghcháin nó i dtaifead ar mhionchostais.

2.11.5 Tabharfar fógra don ghníomhaire toghcháin faoi aon mhion-easnaimh nó earráidí a aimsíonn an Coimisiún i ráiteas faoi chaiteachais toghcháin. Má iarrtar air a ráiteas

faoi chaiteachais toghchán a leasú, ní mór don ghníomhaire toghchán amhlaidh a dhéanamh laistigh de 14 lá [Alt 4(2)].

2.11.6 Féadfaidh an Coimisiún faisnéis bhereise a iarraidh ar ghníomhaire toghchán maidir lena ráiteas faoi chaiteachais toghchán. I gcás go n-iarrtar faisnéis bhereise den sórt sin, caithfear í a sholáthar i bhfoirm de réir mar a foráltear ag an gCoimisiún agus féadfar nach mór dearbhú reachtúil a bheith ag gabháil léi [Alt 36(2A)].

2.11.7 Tar éis tuairisceáin a bheith curtha isteach agus fíoraithe, cuirfidh an Coimisiún na ráitis faoi chaiteachais toghchán agus na dearbhuithe reachtúla faoi bhraid dhá Theach an Oireachtas [Alt 37 (1)] agus cuirfear ar fáil don phobal iad lena n-iniúchadh agus lena gcóipeáil [Alt 73]. Tá sonraí achoimre ar an gcaiteachas a tabhaíodh san áireamh freisin i dtuarascáil do Chathaoirleach Dáil Éireann [Alt 4(1)], a cuireadh faoi bhráid gach Teach den Oireachtas [Alt 4(5)] agus a foilsíodh ar shuíomh gréasáin an Choimisiúin.

2.12 Cionta agus pionóis a bhaineann le gníomhairí toghchán

2.12.1 Má fhaightear ciontach é i gcion faoin Acht, féadfaidh an Gníomhaire Toghchán fineáil a ghearradh, nó ar é a chiontú trí dhíotáil, fineáil nó príosúnacht a chur air.

Is cionta faoin Acht na cionta ag seo a leanas:

- Ró-chaiteachas a dhéanann gníomhaire toghchán sa toghchán:
  - is cion é, inphionóis le fineáil [Alt 43(2)(a) agus Alt 43(5)(a) & Alt 6 den Acht Fíneálacha 2010];
  - is féidir le duine achainí a dhéanamh ar an Ard-Chúirt chun toradh an toghchán a chur ar leataobh [Alt 45];
  - baintear róchaiteachas gníomhaire toghchán ó aisíocaíocht an iarrthóra [Alt 40(b)].
- Duine nach bhfuil údaraithe déanamh amhlaidh a thabhaíonn caiteachas nó a dhéanann íocaíocht i ndáil leis an toghchán. D'fhéadfadh fineáil a bheith gearrtha mar thoradh air seo [Alt 43(1)(b) & 43(5)(a) & Alt 6 den Acht Fíneálacha 2010].
- Íocaíocht éileamh a fuarthas níos mó ná 45 lá tar éis lá na vótála (i.e., tar éis an 22 Lúnasa 2021). D'fhéadfadh fineáil a bheith gearrtha mar thoradh air seo [Alt 43(2)(b) & 43(5)(a) & Alt 6 den Acht Fíneálacha 2010].
- Mainneachtain cibé fiosrúcháin a dhéanamh agus cibé taifid a choimeád is gá chun an ráiteas a thabhairt agus an ráiteas faoi chaiteachais toghchán a dhéanamh. D'fhéadfadh fineáil a bheith gearrtha mar thoradh air seo [Alt 36(4) & 43(2)(e) & Alt 6 den Acht Fíneálacha 2010].
- Mainneachtain ráiteas faoi chaiteachais toghchán agus dearbhú reachtúil a sholáthar don Choimisiún faoin spriocdháta reachtúil (i.e., faoin 2 Meán Fómhair 2021). D'fhéadfadh fineáil agus fineáil leanúnach a bheith mar thoradh air seo in

aghaidh gach lae, tar éis ciontú, a bhfuil an ráiteas agus an dearbhú fós gan íoc [*Alt 43(2)(c) & 43(5)(a) & (c) & Alt 6 agus 8 den Acht Fíneálacha 2010*]

- Mainneachtain faisinéis fhorlíontach a sholáthar a bhaineann le ráiteas faoi chaiteachais toghcháin arna iarraidh sin ag an gCoimisiún. D'fhéadfadh líneáil a bheith mar thoradh air seo [*Alt 36(2A) & 43(2)(e) & 43(5)(a) & Alt 6 den Acht Fíneálacha 2010*].
- Ráiteas faoi chaiteachais toghcháin atá bréagach nó míthreorach a sholáthar don Choimisiún go feasach. D'fhéadfadh líneáil agus / nó príosúnacht suas le trí bliana a bheith mar thoradh air seo [*Alt 43(2)(d) & 43(5)(b)*].
- Mainneachtain cóip d'ordú cúirte a thabhairt don Choimisiún, laistigh de 7 lá tar éis dháta an ordaithe, chun éileamh a bhfuil easaontas ann faoi a íoc. D'fhéadfadh líneáil a bheith mar thoradh air seo [*Alt 36(3) & 43(2)(e) & 43(5)(a) & Alt 6 den Acht Fíneálacha 2010*].

Má tá an Coimisiún den tuairim go bhféadfadh cion a bheith déanta faoi na hAchtanna Toghcháin, déanfaidh sé an t-ábhar a chur ar aghaidh chuig an nGarda Síochána.

Caibidil 3: Comhairle maidir le Cúrsaí Áirithe

- 3.1 Ócайдí Tiomsaithe Airgid
- 3.2 Fógraíocht ar fheithiclí
- 3.3 Feithiclí a úsáid saor in aisce
- 3.4 Úsáid forne a n-íocatar a dtuarastal as cistí poiblí
- 3.5 Cuntasáiocht ar úsáid oifigí le linn thréimhse an toghcháin
- 3.6 Póstaeir loite nó damáistithe

3.1 Ócайдí Tiomsaithe Airgid

3.1.1 Glanluach ranníocaíochta le hócáid tiomsaithe airgid a dhéanamh amach

De réir fhorálacha alt 22(2)(a)(vi) & (vii) an Achta, folaíonn síntiús glanluach ranníocaíochta le hócáid tiomsaithe airgid. Meastar go ndearnadh ranníocaíocht le hócáid tiomsaithe airgid ar an dáta a reáchtáiltear an ócайдí tiomsaithe airgid (agus ní an dáta a fhaightear an ranníocaíocht i ndáiríre).

Déantar glanluach na ranníocaíochtaí ag ócайдí a ríomh tríd an nglanbhrabús ón ócайдí a ríomh ar dtús (i.e., trí chostas reáchtáil na hócáide a asbhaint ón méid ionlán ar tugadh isteach ag an ócайдí). Ansin cuirtear an glanbhrabús le lón na ndaoine a chuireann leis an ócайдí i gcomhréir leis an ranníocaíocht a rinne gach aon duine. Tugann sé seo glanluach (síntiús) na ranníocaíochta a rinne gach duine ag an ócайдí tiomsaithe airgid.

Ní féidir le síntiúis dul thar an uasteorainn incheadaithe in aghaidh an duine i.e. €1,000.

Mar shampla, dá mbeadh € 1,000 íoctha ag duine i leith na táille iontrála do 10 duine, bheadh a ranníocaíocht chomhlán leis an ócайдí ag € 1,000. Sa chás gurbh ionann costas an ócайдí a reachtáil agus €20 an duine a fhreastalódh air, bhainffí €200 as a ranníocaíocht chomhlán, agus d'fhágfadh sé dá bharr go mbeadh glan-síntiús de €800 i gceist. Dá ndéanfadh an duine ranníocaíochtaí eile leis an ócайдí (m.sh., capaill a cheannach ag oíche rása, urraíocht a dhéanamh ar pholl ag clasaiceach gailf), bheadh sé riachtanach luach na ranníocaíochtaí sin a chur leis an síntiús glan de € 800 chun críocha glanluach comhiomlán a síntiús a chinneadh don imeacht tiomsaithe airgid.

Leagtar amach sna haitl seo a leanas na ceanglais reachtacha maidir le cineálacha éagsúla d'ócайдí tiomsaithe airgid is féidir a eagrú chun críocha toghcháin.

3.1.2 Ócайдí tiomsaithe airgid arna n-eagrú ag páirtí polaitíochta chun airgead a bhailíú don pháirtí sa toghchán

Sa chás go n-eagraíonn páirtí polaitíochta ócайдí tiomsaithe airgid chun cistí a bhailíú don pháirtí, meastar glan-luach na ranníocaíochtaí a dhéanann an duine aonair leis an ócайдí tiomsaithe airgid mar shíntiús don pháirtí. Beidh feidhm leis seo fiú má úsáideann an páirtí na cistí ina dhiaidh sin chun tacú le hiarrthóir amháin nó níos mó i dtoghchán [Alt 22(2)(a)(vii)].

Má thugtar cuid de thabhartas uile na hócáide nó an cuid go léir de i bhfoirm airgid d'iarrthóir / d'iarrthóirí an pháirtí, meastar gur ionann sin agus síntiús ón bpáirtí leis an iarrthóir sin nó leis na hiarrthóirí sin. Má úsáideann an pártí na fáltais chun costais toghcháin a thabhaítear thar ceann an iarrthóra a ioc, ní fhéachtar air mar shíntiús ón bpáirtí don iarrthóir / do na hiarrthóirí. Ní cheanglófar ar an bpáirtí luach ionlán fháltais na hócáide tiomsaithe airgid a noctadh i Ráiteas Síntiúis. Ceanglófar ar an bpáirtí aon síntiús ó dhuine a sháraíonn glanluach €1,500 a noctadh. Baineann an uasteorainn de €2,500, maidir le síntiús ó aon duine amháin sa bláthán chéanna a nglacann páirtí polaitíochta leis, le glanluach na ranníocaíochtaí go léir a bhailítear ag ócайдí tiomsaithe airgid. Tá feidhm ag an teorainn de €200 maidir le síntiús a ghlacadh ó dheontóirí corparáideacha neamhchláraithe freisin. Sa chás go sáraíonn glanluach aon síntiús airgid aonair don imeacht tiomsaithe airgid €100, beidh ar an aonad cuntasaíochta an pháirtí (i.e. brainse na ceannoifige) a d'eagraigh an ócайдí, cuntas

síntiús polaitíochta a oscailt, mura bhfuil ceann aige cheana. Mura sáraíonn glanluach aon síntiús airgid aonair san ócáid €100, ní cheanglófar ar aonad cuntasaíochta an pháirtí cuntas síntiús polaitíochta a oscailt. Má tá cuntas síntiús polaitíochta ag an aonad cuntasaíochta cheana féin, caithfear gach síntiús airgid, is cuma faoin luach, a fhaightear i ndáil leis an ócáid a thaisceadh sa chuntas síntiús polaitíochta.

3.1.3 Ócáidí tiomsaithe airgid arna n-eagrú ag páirtí polaitíochta chun airgead a bhailiú dá iarrthóir / na iarrthóirí sa toghchán

Sa chás go n-eagraíonn páirtí polaitíochta ócáid tiomsaithe airgid chun airgead a bhailiú dá iarrthóir / dá n-iarrthóirí sa toghchán agus go gcuirtear fáltais na hócáide ar aghaidh chuig an iarrthóir / na hiarrthóirí, meastar go bhfuil an páirtí mar idirghabhálaí ag glacadh le síntiús thar ceann an iarrthóra / na n-iarrthóirí. Meastar gur síntiús don iarrthóir / do na hiarrthóirí an glan-ranníocaíocht a dhéanann aon duine amháin leis an ócáid tiomsaithe airgid. Is é an t-iarrthóir / na hiarrthóirí (i.e., ní hé an páirtí) atá freagrach as an síntiús agus ní mór dó a chinntíú go gcomhlíonann sé / sí na ceanglais reachtacha (atá leagtha amach ag 3.1.4 thuis).

Más fíor, áfach, go gcoinníonn an páirtí smacht ar na fáltais, féadfar a mheas go ndearnadh na síntiús don pháirtí agus beidh an páirtí freagrach as a chinntíú go gcomhlíontar na ceanglais reachtacha (atá leagtha amach ag 3.1.2 thuis).

3.1.4 Ócáidí tiomsaithe airgid a eagraíonn an t-iarrthóir

I gcás ina n-eagraíonn iarrthóir ócáid tiomsaithe airgid chun cistí a bhailiú dá fheachtas toghcháin, meastar gur síntiús don iarrthóir iad an t-airgead a bhailítear leis an ócáid [Alt 22(2)(a)(vi)].

Ní cheanglófar ar an iarrthóir luach ionmlán fháltais na hócáide tiomsaithe airgid a nochtadh i Ráiteas Síntiús. Ceanglófar ar an iarrthóir aon síntiús ó dhuine a rannchuidíonn leis an ócáid a sháraíonn glanluach €600 a nochtadh. Baineann an uasteorainn de €1,000, maidir le síntiús ó aon duine amháin sa bhliain chéanna, le glanluach na ranníocaíochtaí go léir a bhailítear ag ócáidí tiomsaithe airgid. Más mó glanluach aon síntiús airgid a dtugtar le hócáid tiomsaithe airgid arna eagrú ag iarrthóir ná €100, ceanglófar ar an iarrthóir cuntas síntiús polaitíochta a oscailt, más rud é nach bhfuil ceann aige cheana féin, agus an síntiús a thaisceadh sa chuntas, chomh maith le haon síntiús airgid a fhaightear ina dhiaidh sin. Mura sáraíonn glanluach síntiús airgid aonair don ócáid €100, ní cheanglófar ar an iarrthóir cuntas síntiús polaitíochta a oscailt. Má tá cuntas síntiús polaitíochta ag an iarrthóir cheana féin, caithfear gach aon síntiús airgid, is cuma faoin luach, a fhaightear i ndáil leis an ócáid a thaisceadh sa chuntas.

3.1.5 Ócáidí tiomsaithe airgid arna n-eagrú thar ceann an iarrthóra ag duine nó grúpa seachas an t-iarrthóir é féin nó a pháirtí polaitíochta

Sa chás go n-eagraíonn duine nó grúpa seachas an t-iarrthóir nó a pháirtí polaitíochta ócáid tiomsaithe airgid thar ceann an iarrthóra (m.sh. "Cairde ... grúpaí") agus tugtar fáltais na hócáide ar aghaidh chuig an iarrthóir, meastar an duine / grúpa tiomsaithe airgid mar idirghabhálaí a ghlacann le síntiús thar ceann an iarrthóra. Meastar go bhfuair an t-iarrthóir na síntiús agus tá sé / sí freagrach as a chinntíú go gcomhlíontar na ceanglais reachtacha (atá leagtha amach ag 3.1.4 thuis).

Sa chás nach dtugtar fáltais na hócáide don iarrthóir agus go gcoinníonn an grúpa tiomsaithe airgid iad, beidh feidhm ag an méid seo a leanas:

- más mó glanluach aon síntiús don ócáid tiomsaithe airgid ná € 100, ceanglófar ar an duine / grúpa clárú mar “thríú páirtí” leis an gCoimisiún. Ceanglófar ar an duine / grúpa comhlíonadh le forálacha an Achta a bhaineann le tríú páirtithe maidir le cuntas síntiús polaitíochta a oscailt agus síntiús áirithe a ghlacadh,
- meastar gur síntiús don iarrthóir an t-airgead go léir a thugtar don iarrthóir ina dhiaidh sin agus gach costas toghcháin arna thabhú ná íocaíochtaí a dhéanann an grúpa tiomsaithe airgid thar ceann an iarrthóra,
- más mó luach comhiomlán na síntiús ón ngrúpa tiomsaithe airgid don iarrthóir ná €600, ceanglófar ar an iarrthóir mionsonraí faoi sin a nochtadh ina Ráiteas Síntiús;
- is é uasluach na síntiús ar féidir leis an iarrthóir glacadh leo in aon bhliain amháin ó dhuine / grúpa tiomsaithe airgid a mheastar é mar thríú páirtí (agus ní mar idirghabhálaí a ghlacann le síntiús thar ceann an iarrthóra) ná €1,000.

3.2 Fógraíocht ar fheithiclí

3.2.1 Is costas toghcháin é oiriúnú ("timfhilleadh") gluaisteán, jípeanna, veaineanna, srl., Le suaitheantas iarrthóra ná páirtí polaitíochta toisc go gcuireann sé iarrthóireacht duine agus / ná leasanna páirtí polaitíochta chun cinn sa toghchán. Má úsáidtear feithiclí den sórt sin le linn na tréimhse toghcháin, is costas toghcháin na costais iomlána a bhaineann leis an bhfógraíocht a tháirgeadh ar na feithiclí.

3.2.2 Tá a fhios ag an gCoimisiún, áfach, go n-úsáideann roinnt ionadaithe poiblí clinicí dálícheantair soghluaise atá “fillte” cheana féin i suaitheantas an ionadaí phoiblí ná an pháirtí polaitíochta. Is é tuairim an Choimisiún, i gcás gur úsáideadh feithiclí den sórt sin ar bhonn leanúnach agus go bhfuil siad “fillte” le suaitheantas atá de chineál ginearálta agus nach bhfuil ag iarraidh go sainráite iarrthóireacht duine agus / ná leasanna páirtí polaitíochta a chur chun cinn sa toghchán , ní áireofar na costais a bhaineann leis na feithiclí seo a oiriúnú mar chostas toghcháin fiú má úsáidtear na feithiclí le linn na tréimhse toghcháin.

3.2.3 Más rud é, áfach, go bhfuil oifig soghluaise atá húsáid don toghchán amháin ná go bhfuil sí “fillte” le suaitheantas a chuireann iarrthóireacht duine, leasanna páirtí ná a iarrann vótaí d’iarrthóir agus / ná páirtí polaitíochta ag an toghchán, ansin meastar gur costas toghcháin an costas a bhaineann leis an bhfeithicil a oiriúnú agus, má úsáidtear an fheithicil le linn na tréimhse toghcháin, caithfear costas iomlán an fheithicil a oiriúnú a chur san áireamh.

3.2.4 Sa chás go bhfuil sé beartaithe gan cuntas a thabhairt ar fhógraíocht / suaitheantas ar fheithicil feachtais ar an mbonn nach chun críocha toghcháin atá an fhógraíocht / an suaitheantas ba cheart don ghníomhaire ábhartha teagmháil a dhéanamh leis an gCoimisiún chun a dhearbhú nach costas toghcháin an fhógraíocht / an suaitheantas.

3.3 Feithicí a úsáid saor in aisce

3.3.1 Foráiltear le Cuid 1(f) den Sceideal a ghabhann leis an Acht go n-áirítear le costais toghcháin ar iompar agus taistéal "costais a thabhaítear ar iompar agus taistéal (ar bhealach ar bith), peitreal agus díosal, cíos nó úsáid feithicí feachtais, cíos nó úsáid feithicí chun vótálaithe a iompar ar lá na vótála, costais chóiríochta, seirbhísí tacsaí agus fruilcharr agus seirbhísí cúiréireachta"

3.3.2 Foráiltear le Cuid 2 (a) den Sceideal a ghabhann leis an Acht go ndéanfar aon cheann de na hábhair dá dtagraítear in 22(2)(b)(i) agus 22(2)(b)(iii - v) den Acht ní mheasfar gur costas toghcháin é. Foráiltear leis an Acht freisin nach measfar gur síntiúis na hábhair in alt 22(2)(b)(i - vii).

3.3.3 Foráiltear le halt 22 (b) (iii) (I) den Acht nach bhféachtar ar sheirbhís a thugann duine aonair, lena n-áirítear mótarfheithicil an duine a úsáid, mar shíntiúis nó mar chostas toghcháin i gcás ina bhfuil an tseirbhís nach gcuirtear ar fáil mar chuid d'obair nó de ghnó an duine aonair. Tagraíonn alt 22 (b) (iii) (I) go sonrach do mhótarfheithicil duine aonair agus do dhuine aonair. Dá bhrí sin, i gcás go soláthraíonn duine aonair saor-fheithicil d'iarthóir sa toghchán ní mheastar gur síntiúis don iarrthóir é nó mar chostas toghcháin. Más rud é, áfach, go ngearrann an duine aonair de ghnáth as an bhfeithicil atá i gceist a úsáid, mheasfaí gur síntiúis agus costas toghcháin í. Má sholáthraíonn an duine níos mó ná aon fheithicil amháin, féadfar na feithicí breise a mheas mar shíntiúis agus mar chostais toghcháin araon.

3.3.4 Mar a dúradh thuas, tá an tagairt in alt 22 (b) (iii) (I) go sonrach do dhuine aonair. Má chuirtear feithicil atá faoi úinéireacht cuideachta, compháirtíochta, gnó srl. Ar fáil d'iarthóir ní mheastar gur seirbhís in aisce í a sholáthraíonn duine aonair. In imthosca den sórt sin, mar sin, breathnaítear ar úsáid na feithicle mar shíntiúis agus mar chostas toghcháin. Ní mór an costas tráchtála a bhaineann le feithicil den chineál céanna a fhostú ar feadh tréimhse den chineál céanna a fhionnadh chun a luach mar shíntiúis a nochtadh agus chun críocha a húsáid a nochtadh le linn na tréimhse toghcháin, mar chostas toghcháin.

3.4 Úsáid foirne a n-íocatar a dtuarastal as cistí poiblí

3.4.1 Foráiltear leis an Acht Toghcháin 1997 arna leasú (an tAcht) go n-aisíocfar earrai, maoin nó seirbhísí ina n-íocatar na costais ó chistí poiblí agus a úsáidtear chun críocha toghcháin le linn na tréimhse toghcháin mar chostais toghcháin.

3.4.2 Má tá ball foirne (ie comhairleoir speisialta, rúnaí toghcheantair, tiománaí, cúntóir pearsanta, cúntóir taighde, srl.) Ag sealbhóir oifige tofa / poiblí ag gabháil dá ghnáthdhualgais le linn na tréimhse toghcháin agus má tá sé gan seirbhís a sholáthar atá chun críocha toghcháin, ansin ní fhéachtar ar an gcostas a bhaineann le gníomhaíochtaí den sórt sin a dhéanamh mar chostas toghcháin. Sa chás go mbíonn baill foirne den sórt sin i mbun gníomhaíochtaí atá chun críocha toghcháin, féachfar ar a gcostais mar chostas toghcháin. Is faoi sealbhóir na hoifige poiblí a bheidh sé de dhualgas, i gcomhar lena ghníomhaire toghcháin agus le soláthraí na seirbhísí, a dhéanamh amach a mhéid a fostáiodh an fhoireann sin chun críocha toghcháin le linn na tréimhse toghcháin agus cuntas a thabhairt ina leith ar Ráiteas faoi Chaiteachais Toghcháin an ghníomhaire toghcháin.

3.4.3 Cuirtear gluaisteáin Stáit agus tiománaithe Garda ar fáil do sealbhóirí áirithe oifige poiblí ar chúiseanna slándála. Dá réir sin, ní costas toghcháin é gluaisteáin Stáit a úsáid sna cásanna seo, tiománaithe san áireamh, le linn na tréimhse toghcháin toisc go gcuirtear na gluaisteáin agus na tiománaithe ar fáil mar bheart slándála agus éilitear ar na sealbhóirí oifige seo iad a úsáid i gcónai.

3.4.4 Soláthraíonn roinnt sealbhóirí oifige tofa / poiblí a gcarranna féin, áfach, agus ceapann siad tiománaithe sibhialta a íocatar as cistí poiblí. Is costas toghcháin é gluaisteáin agus tiománaithe a úsáid ag daoine den sórt sin chun críocha toghcháin le linn na tréimhse toghcháin. Cé gur féidir leo costais taistil a éileamh nuair a úsáidtear an carr le haghaidh gnó oifigiúil, ní cháileodh a úsáid chun críocha toghcháin mar ghnó oifigiúil chun críocha na n-éileamh sin.

3.4.5 Nuair a ghlacann ball fairne de chuid sealbhóra oifige tofa / poiblí saoire bhliantúil chun obair ar fheachtas toghcháin ar bhonn deonach le linn na tréimhse toghcháin, measfar go ndearnadh an obair a rinne siad mar seirbhís in aisce agus, d'ainneoin go bhféadfadh an obair seo a bheith cosúil lena ngnáthobair, ní mheasfar costas a dtuarastal agus iad ag obair go deonach mar chostais toghcháin chun críocha an Acharta.

3.4.6 Mar sin féin, molann an Coimisiún gur cheart d'iarrthóirí den sórt sin a chinntíú go gcoinnítear taifid chearta ar laethanta saoire atá fabhraithe agus tógtha ag an bhfoireann ar eagla go mbeadh dúshlán ann don ráiteas ar faoi chaiteachais toghcháin arna chur isteach ag sealbhóir oifige tofa / poiblí. Féadfaidh an Coimisiún dearbhú i scríbhinn a éileamh go bhfuil saoire glactha ag an bhfoireann lena mbaineann le linn na tréimhse toghcháin.

3.5 Cuntasáiocht ar úsáid oifigí le linn thréimhse an toghcháin

a) Ginearálta

Maidir le hoifig agus stáiseanóireacht, foráiltear leis an Acht go n-áiríonn costais toghcháin "costais a thabhaítear ar áitreabh oifige nó seomraí cruinnithe a ligean ar cíos nó a úsáid chun críocha toghcháin (seachas chun críocha comhdhálacha bliantúla nó comhdhálacha páirtí eile) agus costais teasa, leictreachais, árachais, trealamh oifige agus teileafón, stáiseanóireacht agus postas a cheannach nó a fháil ar cíos".

Dá réir sin, meastar gur costais toghcháin iad costais a thabhaítear i gcíos oifige. Caithfear cuntas a thabhairt ar chíos ar iocadh le linn na tréimhse toghcháin ar an Ráiteas faoi Chaiteachais Toghcháin.

Nuair a chuirtear úsáid oifige ar fáil saor in aisce nó faoi bhun an chostais, meastar gur costas toghcháin luach tráchtála ionlán úsáid na hoifige chun críocha toghcháin le linn na tréimhse toghcháin agus caithfear cuntas a thabhairt air. Agus an luach tráchtála á chinneadh, féadfar riocht na hoifige a chur san áireamh. Féadfar liúntais a thabhairt freisin maidir le haon lascaine a thugtar de ghnáth nó a bhíonn ar fáil go ginearálta.

Ní costas toghcháin é soláthar oifige in áit chóraithe phríobháideach duine, i gcás nach bhfuil an seomra a chuirtear ar fáil le ligean ar cíos sa ghnáthchúrsa. Is costas

toghcháin aon chostas a thabhaítear, áfach, ar athruithe a dhéanamh chun a úsáid chun críocha toghcháin le linn na tréimhse toghcháin a éascú.

b) Tairbhe oifigí ionadaithe poiblí

Meastar gur costas toghcháin é sealbhóir oifige tofa / poiblí suíomh a oifige maoinithe go poiblí a úsáid chun críocha toghcháin. Ba cheart an méid ar úsáideadh an oifig chun críocha toghcháin le linn thréimhse an toghcháin a chur san áireamh. Ní mór costais choimhdeacha amhail tuarastail, teas, solas, fón, facs, cóipeáil, prioritáil, stáiseanóireacht, postas, clúdaigh, srl. a chur san áireamh sa mhéid is gur tabhaíodh na costais sin chun críocha an toghcháin.

Is costas toghcháin é oifigí atá maoinithe go poiblí a úsáid chun críocha toghcháin le linn thréimhse an toghcháin. Áiritear leis seo costais tuarastail agus chostais státseirbhíseach nó comhairleoirí speisialta, sa chás go bhfuil siad i mbun gníomhaíochtaí chun críocha toghcháin le linn na tréimhse toghcháin, chomh maith le costais choimhdeacha eile amhail teas, solas, fón, facs, cóipeáil, prioritáil, stáiseanóireacht , postas, clúdaigh, srl. sa chás gur tabhaíodh na costais sin chun críocha toghcháin.

c) Cuntasáiocht a dhéanamh ar oifigí ar le hiarrthóir nó le páirtí polaitíochta iad

Ní cheanglaítear costais bharúlach cíosa as oifig a úsáid atá faoi úinéireacht iarrthóra a áireamh mar chostais toghcháin. Ar an gcaoi chéanna, i gcás ina bhfuil oifig ag páirtí polaitíochta i ndáilcheantar a n-úsáideann iarrthóir / iarrthóirí dá chuid le linn feachtas toghcháin, ní cheanglaítear ar an bpáirtí ná ar an iarrthóir costais bharúlacha cíosa a chur i bhfeidhm maidir le húsáid na n-oifigí seo. Is gá cuntas a thabhairt ar aon chostais a thabhaítear chun athruithe a chur leis le bheith oriúnach le húsáid chun críocha toghcháin le linn thréimhse an toghcháin.

d) Costais bharúlacha maidir le cíos láithreáin le haghaidh póstaer nó ábhar toghcháin eile

Ní cheanglaítear costais bharúlacha ar chíos láithreáin i gcás ina gcuirtear suas / a thaispeántar póstaer nó ábhar eile in áitribh phríobháideacha nó in áitribh thráchtála nach suíomhanna aitheanta iad, nó in aice le láithreáin dá leithéid, chun na críche sin mar chostais toghcháin.

3.6 Póstaer loite nó damáistithe

3.6.1 Má chuirtear póstaer in airde le linn thréimhse an toghcháin (16 Meitheamh 2021 go dtí 8 Iúil 2021), meastar gur úsáideadh é le linn thréimhse an toghcháin agus caithfear cuntas a thabhairt air mar chostas toghcháin fiú má thiteann an póstaer síos, má dhéantar loitiméireacht air, srl roimh lá na vótála. Is costas toghcháin é an costas a bhaineann le póstaer a ndearnadh loitiméireacht orthu nó atá damáiste a athsholáthar má úsáidtear na póstaer athionaid le linn thréimhse an toghcháin.

Aguisín 1: Sainmhínithe

ciallaíonn ‘**cuntas**’ cuntas in institiúid sa Stát chun airgead a fhaightear le haghaidh síntiús a chreidiúnú agus a dhochar [Alt 22(2)(aa)];

ciallaíonn ‘**iarrthóir**’ duine a dhéantar é a fhógaire, ar dháta rite eascaire nó ar dháta roimhe sin i ndáil le holtoghchán nó fothoghchán Dáil nó ar dháta déanta an ordaithe ag lá ceaptha vótála i ndáil le toghchán Seanaid nó toghchán do Pharlaimint na hEorpa, nó ar dháta roimhe sin, go bhfuil sé nó sí féin nó daoine eile ina hiarrthóir sa toghchán lena faoi chaibidil [Alt 22(2)(aa)];

Is mar seo a leanas a shainmhínítear ‘**deontóir corparáideach**’:

- comhlacht corparáideach;
- comhlacht neamhchorpraithe daoine; nó
- iontaobhas

sa chás gur ionann é agus síntiús. Meastar gur ionann comhlacht corparáideach agus aon fhochuideachta de agus aon duine aonair amháin [Alt 22(2)(aa)].

ciallaíonn ‘**síntiús**’ aon ranníocaíocht a thugann aon duine chun críocha polaitiúla, cibé acu is ball de pháirtí polaitíochta é nó nach ea, do pháirtí polaitíochta, do bhall de cheachtar Teach den Oireachtas, d’ionadaí i bParlaimint na hEorpa nó do thríú páirtí nó d’iarrthóir i dtoghchán Dála, Seanaid nó i dtoghchán Eorpach agus áirítear leis gach ceann nó aon cheann díobh seo a leanas -

- síntiús airgid [Alt 22(2)(a)(i)];
- síntiús maoine nó earraí [Alt 22(2)(a)(ii)];
- ag tabhairt an ceart chun aon mhaoin nó earraí a úsáid, gan íocaíocht nó comaoin eile, ar feadh tréimhse éiginnte nó ar feadh tréimhse sonraithe ama [Alt 22(2)(a)(iii)];
- soláthar seirbhísí gan íocaíocht nó comaoin eile ina leith sin [Alt 22(2)(a)(iv)];
- an difríocht idir an praghas tráchtála agus an praghas a ghearrtar as an maoin na hearraí, nó soláthar aon seirbhise, a cheannach, a fháil nó a úsáid i gcás ina bhfuil an praghas, an táille nó an chomaoin eile i gceist níos lú ná an gnáthphraghas tráchtála [Alt 22(2)(a)(v)];
- I gcás aon ranníoca a thugann duine i dtaca le hócáid a eagraítear chun cistí a bhailíú do chomhalta de cheachtar Theach an Oireachtais, d’ladaí de chuid Phairlimint na hEorpa, nó d’iarrthóir i dtoghchán Dála nó Seanaid, aon chion den bhrabús glan, más ann, is inchurtha síos don ranníoc sin agus a thig ón ócайд [Alt 22(2)(a)(vi)];
- i gcás ranníocaíocht a thugann duine i dtaca le hócáid a eagraítear chun cistí a chruinníú don pháirtí polaitíochta, an cion den bhrabús glan, más ann, is inchurtha síos don ranníocaíocht sin agus a thig ón ócайд, agus, cé nach n-

ardaítear go sonrach é chun tacú le hiarrthóir amháin nó níos mó d'iarrthóirí an pháirtí pholaitíochta i dtoghchán Dála, Seanaid nó Eorpach, go n-úsáidtear é chun na críche deiridh sin [Alt 22(2)(a)(vii)], nó

- íocaíocht arna déanamh ag an duine thar a cheann féin, nó thar ceann duine amháin nó níos mó as táille nó síntiús le haghaidh ballraíochta nó ballraíochta buaine i bpáirtí polaitíochta [Alt 22(2)(a)(viii)];

‘costais toghcháin’ is éard is costais toghcháin ann ná na costais sin, agus na costais sin amháin, a liostaítear ag seo thíos:

(a) Fógraíocht (is cuma an cineál meáin a úsáidtear).

Cuimsíonn sé táillí gníomhaireachta, costais dearaidh agus costais eile a thabhaítear i ndáil le fógraíocht den sórt sin a ullmhú, a tháirgeadh, a dháileadh nó a scaipeadh ar aon bhealach eile [Sceideal 1 (a)]

(b) An Phoiblíocht.

Cuimsíonn sé costais a thabhaítear as craoltaí páirtí polaitiúla, as aon seirbhísí nó saoráidí a sholáthar i ndáil le preasagallaimh nó aon ghníomhaíocht eile leis na meáin, as comhairle meán agus oiliúint meán agus as an ngrianghrafadóireacht [Sceideal 1 (b)].

(c) Póstaeir toghcháin.

Áirítear leis na costais a bhaineann le póstaeir toghcháin a dhearadh, a tháirgeadh, a phrontáil, a chur suas agus a bhaint anuas (má dhéantar iad a bhaint anuas le linn thréimhse an toghcháin) [Sceideal 1 (c)]

(d) Ábhar toghcháin eile.

Cuimsítear leis dearadh, táirgeadh, priontáil agus scaipeadh ábhar den sórt sin (seachas póstaeir), lena n-áirítear cártaí chanhasála, bileoga toghcháin, forógraí toghcháin, nuachtltreacha agus ábhar poiblíochta toghcháin eile [Sceideal 1 (d)]

(e) Oifig agus Stáiseanóireacht.

Áirítear leis costais a thabhaítear ar áitreabh oifige nó seomraí cruinnithe a ligean ar cíos nó a úsáid chun críocha toghcháin (seachas chun críocha comhdhálacha bliantúla nó páirtithe eile) agus na costais a bhaineann le téamh, leictreachas, árachas, ceannach nó cíos trealaímh oifige, teileafón, stáiseanóireacht agus postas [Sceideal 1 (e)]

(f) Iompar agus taistéal.

San áireamh tá costais a thabhaítear ar iompar agus taistéal (ar bhealach ar bith), peitreal agus díosal, feithiclí feachtais a ligean ar cíos nó a úsáid, feithiclí a ligean ar cíos nó a úsáid chun vótálaithe a iompar ar lá na vótála, costais chóiríochta, seirbhísí tacsáí agus hacnaithe agus seirbhísí cúiréireachta [Sceideal 1 (f)]

(g) Taighde mhargaídh.

Cuimsíonn sé costais a thabhaítear le vótaíocht nó suirbhé eile den chineál sin a dhéanamh i dtaca le toghchán laistigh den tréimhse 60 lá roimh lá na vótala sa toghchán ag páirtí polaitíochta, grúpa polaitíochta nó iarrthóir sa toghchán, nó thar a cheann [Sceideal 1(g)]

(h) Oibrithe feachtais.

Áirítear leis íocaíochtaí le hoibrithe feachtais, árachas agus costais eile [Sceideal 1(h)]

ciallaíonn ‘**institiúid**’ [Alt 22(2)(aa)]:

- a) sealbhóir ceadúnais faoi alt 9 d'Acht an Bhainc Ceannais, 1971,
- b) cumann foirgníochta arna chorprú nó a mheastar a bheith arna chorprú faoi alt 10 den Acht Cumann Foirgníochta, 1989, nó comhlacht arna chorprú ar bhealach den chomhchineál faoi dhlí aon bhallstáit eile de na Comhphobail Eorpacha,
- c) banc coigiltis iontaobhaithe de réir bhrí an Achta um Bhanc Taisce Ionntaobhaithe, 1989,
- d) Banc ACC cpt,
- e) An Post, nó
- f) duine atá údaraithe de réir Rialacháin na gComhphobal Eorpach (Forais Chreidmheasa a Cheadúnú agus a Mhaoirsiú), 1992 (I.R. Uimh. 395 de 1992) chun gnó a dhéanamh sa Stát;

(Nóta: ní cumhdaítear comhar creidmheasa sa sainmhíniú seo.)

Is féidir a áireamh le “**duine**” [Alt 2 (1)]:

- duine aonair;
- comhlacht corparáideach (m.sh. cuideachta phoiblí agus cuideachta phríobháideach ar aon) agus aon fhochuideachta dá cuid.

Sa chás go bhfaightear síntiús ó chuideachtaí bainteacha ba cheart don iarrthóir iarraidh ar na deontóirí aon ghaol idir na cuideachtaí a shoiléiriú;

- comhlacht neamhchorpraithe daoine, m.sh., páirtí polaitíochta, comhpháirtíochta, cumann cónaitheoirí, grúpa stocaireachta.

ciallaíonn ‘**grúpa polaitíochta**’ grúpa a bunaíodh de réir rialacha nós imeachta Pharlaimint na hEorpa [Alt 22 (2) (aa)];

ciallaíonn ‘**páirtí polaitíochta**’ páirtí polaitíochta atá cláraithe i gClár na bPáirtithe Polaitíochta de réir alt 25 den Acht Toghchán 1992 mar pháirtí a eagraítear chun dul san iomaíocht i dtoghchán Dála nó i dtoghchán Eorpach nó sa dá thoghchán sin [Alt 2 (1)];

ciallaíonn ‘**críocha polaitiúla**’ aon cheann de na críocha seo a leanas, eadhon [Alt 22 (2) (aa)];

- (i) (I) leasanna páirtí polaitíochta, nó grúpa polaitíochta, comhalta de cheachtar Teach den Oireachtas nó ionadaí i bParlaimint na hEorpa a chur chun cinn nó a chur ina gcoinne go díreach nó go hindíreach , nó

(II) beartais nó beartas áirithe páirtí polaitíochta, grúpa polaitíochta, comhalta de cheachtar Teach den Oireachtas, ionadaí i bParlaimint na hEorpa nó tríú páirtí, nó, a chur i láthair ar bhealach díreach agus ar bhealach indíreach araon.

(III) trácht áirithe páirtí polaitíochta, grúpa polaitíochta, comhalta de cheachtar Teach den Oireachtas, ionadaí i bParlaimint na hEorpa nó tríú páirtí, nó, a chur i láthair ar bhealach díreach agus ar bhealach indíreach araon maidir le beartais nó beartas áirithe páirtí polaitíochta, grúpa polaitíochta, comhalta de cheachtar Teach den Oireachtas, ionadaí i bParlaimint na hEorpa nó tríú páirtí, nó iarrthóir i dtoghchán nó i reifreann, a chur i láthair ar bhealach díreach agus ar bhealach indíreach araon.

(IV) leasanna tríú páirtí a chur chun cinn nó cur i gcoinne, go díreach nó go hindíreach, i ndáil le seoladh nó bainistíocht aon fheachtas a dhéantar d'fhoinn toradh áirithe a chur chun cinn nó a fháil i ndáil le beartas nó beartais nó feidhmeanna de chuid an Rialtas nó aon údarás poiblí;

(ii) toghchán iarrthóra i dtoghchán Dáil, Seanad nó Eorpach a chur chun cinn nó cur i gcoinne, go díreach nó go hindíreach nó vótaí a lorg ar son nó i gcoinne iarrthóra nó chun beartais nó beartas áirithe iarrthóra nó tuairimí iarrthóra nó tuairimí iarrthóra a chur i láthair. iarrthóir ar aon ábhar a bhaineann leis an toghchán nó tuairimí iarrthóra maidir le beartas nó beartais páirtí polaitíochta nó grúpa polaitiúil nó iarrthóra eile sa toghchán nó eile;

(iii) ar shlí eile tionchar a imirt ar thoradh an toghcháin nó ar reifreann nó ar fheachtas dá dtagraítear i mír (i) (IV) den sainmhíniú seo.

ciallaíonn ‘**duine freagrach**’, maidir le haonad cuntasaíochta, an cisteoir nó aon duine eile atá freagrach as na síntiús don aonad, nó, maidir le tríú páirtí, an duine nó na daoine atá freagrach as eagrú, bainistíocht nó gnóthaí airgeadais an tríú páirtí [*Alt 22(2)(aa)*];

ciallaíonn ‘**tríú páirtí**’ aon duine, seachas páirtí polaitíochta atá cláraithe i gClár na bPáirtithe Polaitíochta faoi Chuid III den Acht Toghcháin, 1992, nó iarrthóir i dtoghchán, a ghlacann, i mbliain áirithe, le síntiús ar luach ar mó é ná €100 [*Alt 22(2)(aa)*].

Aguisín 2: Seicliosta

Roimh thréimhse an toghcháin agus ina diaidh:

- An bhfuil gníomhaire toghcháin ceaptha agat?
- Ar chuir tú in iúl don cheann comhairimh cé hé do ghníomhaire toghcháin?
- Ar chuir tú aon chistí caiteachais ar fáil don ghníomhaire toghcháin sular ceapadh é / í?
- An bhfuil comhaontú maidir le leithdháileadh caiteachais agat i scríbhinn le do pháirtí (más infheidhme)?
- An bhfuair tú síntiús os cionn €100? Sa chás go bhfuair tú ceann, ar oscail tú cuntas síntiús polaitíochta?
- An ndearna tú na treoirlínte a sheiceáil lena chinntiú nach nglacann tú le síntiús toirmiscithe?
- An bhfuil bearta curtha i bhfeidhm agat chun a fhíorú go bhfuil na síntiúis ceadaithe?
- Má fuair tú síntiús toirmiscithe, an ndearna tú fógra a thabhairt don Choimisiún agus / nó an síntiús seo a thabhairt ar ais?
- An bhfuil tú ag coinneáil taifead den chaiteachas toghcháin atá déantar agat lena n-áirítear sonraisc, dearbháin nó admhálacha os cionn €126.97?

Tar éis thréimhse an toghcháin:

- Ar sheiceáil tú an spriocdháta chun do thuairisceáin a chomhdú leis an gCoimisiún?
  - ___Sa chás nach dtoghtar tú: iarrtar ort ráiteas síntiúis agus ráiteas faoi chaiteachais toghcháin a chur isteach faoin 2 Meán Fómhair 2021.
  - ___Sa chás go dtoghtar tú: ní iarrtar ort, ag an am seo, ach ráiteas faoi chaiteachais toghcháin a chur isteach faoin 2 Meán Fómhair 2021. Ní mór ráitis síntiúis don bhliain 2021 ar fad a chomhdú faoin spriocdháta do TDanna an 31 Eanáir 2022.

- An bhfuair tú gach sonrasc ó sholáthraithe laistigh de 45 lá ó dheireadh thréimhse an toghcháin (i.e. 22 Lúnasa 2021)?
- Má osclaíodh cuntas bainc, an bhfuil na ráitis ábhartha curtha leis agat?
- Agus na foirmeacha á gcomhlánú agat, an bhfuil na háiteanna cearta (atá aibhsithe) síniú agat féin agus ag d'fhinné cáilithe?
- Ar thug tú faoi deara gurb é 2 Meán Fómhair 2021 an lá deireanach d'foirmeacha comhlánaithe agus do na cáipéisí tacaíochta le bheith faigte ag an gCoimisiún?

Má tá aon cheist agat, féach na treoirlínte agus/nó déan teagmháil leis an gCoimisiún. Beimid thar a bheith sásta cabhrú leat.

Aguisín 3: Sampla den tras-chanbhásáil

Páirtí X		
Iarrthóir A	Iarrthóir B	Iarrthóir C
Vóta	Vóta	Vóta
Uimh. A	1 Uimh. B	1 Uimh. C
Tabharfar roghanna B & C	na chéad eile do A & C	na chéad eile do A & B